

Danne i hyllad skådisdebut

KULTUR. Obundna politikern **Danne Sundman** får lovord för sin debutroll som brandkapten Jim i **Alfons Röbloms** uppsättning av **Eugène Ionescos** absurda pjäs Den skalliga primadonnan.

Männe inte en ny lysande stjärna har tänts på den åländska teaterhimen, skriver Nyans recensent som gillar Alfons Röbloms regidebut.

SIDAN 8

Över 40 ärenden avförda hos landskapsläkaren

Fall blev liggande utan åtgärd i 19 år

NYHETER. Ett stort antal ärenden har nyligen avskrivits vid landskapsregeringen efter att ha legat obehandlade hos landskapsläkaren, det äldsta sedan 1990 och det finns flera fall sedan 90-talet.

Förtroenderådet står bakom flera av de skri-

velser som nu avförs och många hemligstämplade patientärenden berörs också. En rapport från 2003 över förslag till organisationsförändring vid ÅHS antecknas först nu till protokollet.

– Jag är ensam på posten och har en arbetsbelastning som kan göra att det ibland blir på det

här viset, säger landskapsläkare **Birger Sandell**.

I flera av fallen har själva skrivelserna förkommit.

– Pappren finns på mitt rum någonstans, säger Sandell.

SIDAN 3

GIFTIGA ASFALTEN

Förstörd syn. Runolf Sjöholm (till vänster) utsattes för två år sedan för asfaltånga som innehöll stenkolsstjära. Till höger Lennart Hilander, ytbelägningsansvarig på Ab Rafael.

Foto: ANNIKA ORRE

Giftig asfalt förstörde hans ögon

NYHETER. Runolf Sjöholm, asfältläggare hos Ab Rafael sedan 35 år tillbaka, får aldrig tillbaka den syn han hade före sommaren 2007.

Då – när landskapsvägarna i Långnäs och Eckerö fick ny asfaltyta – förstördes hans ögon av den giftiga ångan från upphettad, gammal returafalt som innehöll stenkolsstjära. En del av den gamla asfalten hade blandats i ny asfalt,

och det som ingen visste då var att den gamla asfalten var giftig – så pass att alla de fyra-fem asfaltarbetarna började må dåligt.

– Jag har varit till många ögonläkare under de två år som gått och alla säger samma sak. Min syn blir inte bättre, säger Runolf Sjöholm.

Returasfalten tillhör landskapet. Rafaels skulle enligt kontraktet återanvända den vid nyasfal-

tering, men det stoppades genast när hälsoproblemen uppstod.

Rafaels vd **Jesper Blomsterlund** ser mycket allvarligt på det skedd.

– Vi återanvände asfalmassor som visade sig innehålla annat än vad som uppgavs från landskapets sida.

SIDORNA 4-5

Knockoutdroppar i glas på krogen?

NYHETER. En 35-årig kvinna tror att hon blev drogad då hon i lördags gick på krog i Mariehamn.

– Plötsligt försvann mina krafter, jag blev helt lealös och kräktes våldsamt trots att jag inte var berusad, berättar hon.

Kvinnan berättar att hon fick vänta på växelpengar då hon skulle betala vid bardisken. Under den tiden tittade hon åt annat håll och hennes glas med cider stod oövakat.

Kvinnan var dålig hela söndagen. Hennes sällskap, en sjukskötare, misstänker på basen av symptomen att det kan ha varit ögondroppar som lades i cidern.

SIDAN 12

Gå i frid. En heltäckande guide till Sadelinleden bjuder Nya Åland på idag.

Sadelinleden på 15 promenader

REPORTAGE. Sadelinleden från Hammarland Skarpnätö via Hellesby strand, Bjärströms gamla bro och Storberget i Finström till Geta Höckböle går man inte på en dag.

Men om man delar upp de 63 kilometerna på 15 söndagspromenader under två års tid går det bättre. Det gjorde Nya Ålands **Kiki Alberius-Forsman** och hon berättar om sina erfarenheter i dagens tidning.

SIDORNA 10-11

IFK Mariehamns ordförande slutar

SPORT. Ordförande **Mikael Granskog** lämnar styrelsen i IFK Mariehamn Ab med omedelbar verkan. I ett pressmeddelande skriver Granskog att han inte har ”tillräcklig motivation och kraft som behövs för att driva verksamheten framåt och samtidigt balansera upp alla intressegrupper”.

SIDAN 15

Åland Uniteds ordförande slutar

SPORT. Bo-Erik Sandell väljer att inte fortsätta uppdraget som styrelseordförande i Åland United efter att säsongen är slut. Enligt honom själv har beslutet inget med schismerna inom klubben att göra utan det var ett beslut han fattade redan i våras, alltså innan problemen uppdragades i somras.

SIDAN 14

husdjur

2

Marsvin kan ”prata” med varandra och med sin ägare!

folk

6

Kända författaren och vägledaren **Mia Törnblom** ska hjälpa oss till starkare självkänsla.

kultur

8

Britt-Mari Trensmaars nya bok Rötter och arv – tolv åländska hem recenseras i dagens tidning.

åland 24 ikväll

Air Ålands vd **Jan Erik Sundberg** gästas **Nina Fellman** i Rakt på.

Se det med egna ögon!

www.24.ax

Titte Törnroth-Sarkkinen

Epost: titta.tornroth@nyan.ax
Telefon: 528 452

husdjur

”Inte ens den bästa häst kan bära två sadlar.

KINESISKT ORDSPRÅK.

Svinet som inte är någon gris

Stärker tänderna. Eftersom marsvinen hör till gnagarna behöver de få möjlighet att arbeta med sina tänder. En kvist från ett träd som inte är giftigt eller skadligt passar alldeles utmärkt.

Marsvin har sitt namn till trots absolut ingenting att göra med svin.

De är inte släkt med svinen, de är lättskötta, de är renliga och de liknar inte ens grisar.

Marsvin på svenska, Guinea pig på engelska och Meerschweinchen på tyska. I flera språk heter den lilla gnagaren något med svin eller gris men det är en långsökt koppling som härstammar från upptäcktsresornas tid.

De första européer som fick stifta bekantskap med marsvin var de holländare som på 1500-talet kom till Anderna i Sydamerika. Där hade indianerna marsvinen som husdjur för köttets skull.

En delikatess

Fortfarande i dag anser många sydamerikaner att marsvin-skött är en riktig delikatess. I Peru äts det, enligt Wikipedia, årligen 65 miljoner marsvin och man försöker också aktivt lansera köttet som exportvara.

De upptäcktsresande holländarna tog naturligtvis med sig marsvin hem till Europa och det lär ha varit på segelfartygen som djuren fick sitt namn. De kallades för havsgrisar.

Kosmetika allergitestas

På den här sidan av jordklotet hamnade havsgrisarna inte i någon gryta, de blev i stället populära sällskapsdjur.

På 1700-talet tog dock det behagliga livet slut för en del av djuren. Då började man

nämligen använda marsvin som försöksdjur i laboratorier och det har man fortsatt med sedan dess. Bland annat kosmetika allergitestas ofta på marsvin.

Det är alltså långt ifrån alla marsvin som får leva sitt liv som sällskap åt en kärleksfull matte eller husse.

Trevliga husdjur

Marsvin är trevliga husdjur, de är lugna, snälla och sociala. Marsvinen är dessutom lätta att sköta och det är inte heller svårt att hålla deras bur ren.

Däremot kan marsvin vara fel val för personer som är känsliga för ljud och som bor trångt. Till skillnad från andra gnagare pratar nämligen marsvin med olika läten som kan vara nog så höga ibland.

Biter sällan

Står man ut med marsvinens alla små och stora läten kan man lära sig att tolka dem.

Marsvinsägare berättar ofta att deras keldjur ber om mat på ett visst sätt eller har ett speciellt ljud som betyder att de vill ut ur buren och motionera.

Ett marsvin som känner sig hotat av en människa protesterar först med ljud, det är ytterst sällan som det biter människor.

En rangordning

De vilda marsvinen lever i flock och också tama marsvin trivs och mår bäst av att ha åtminstone en kompis. Men precis som andra hos andra flockdjur finns det bland marsvinen en rangordning vilket

betyder att man skall tänka sig för innan man parar ihop två djur.

Att låta en vuxen hane få sällskap av en annan vuxen hane innebär till exempel nästan alltid slagsmål. Att kombinera hane och hona innebär nästan alltid ungar.

Glansig päls

Det säkraste med tanke på burfriden är att ta två små ungar av samma kön och från samma kull. Har man ett ensamt marsvin som behöver en kamrat skall man också i det fallet helst välja en liten unge.

Då man köper sitt marsvin är det viktigt att kolla att det är en pigg och orädd individ och att det inte finns några yttre tecken på sjukdom. Djuret skall ha klara ögon, glansig päls och jämna tänder.

Lättare tama

Det finns flera raser men man brukar förenkla indelningen och tala om sträv-, kort- och långhåriga raser. Inom varje ras finns dessutom flera olika sorter som skiljer sig mycket både i utseende och temperament.

Det är skäl att bekanta sig med de olika sorterna så att man köper det djur som passar en bäst. Vissa raser blir till exempel betydligt lättare tama än andra och de långhåriga skall helst borstas varje dag.

Ställer krav

Det är också viktigt att man läser på vad marsvin behöver för att trivas och hållas friska. De ställer krav både på bostaden, skötseln och födan. På

Gillar skrymslen. Det är viktigt att marsvin har en plats i buren där de kan krypa in och gömma sig från omvärlden. Ofta krasar de till exempel ner sig halmen på burens botten.

Fakta/Marsvin - att tänka på

Djurskyddsinstitutet i Sverige är den instans som övervakar att djur inte sköts fel. För marsvin har de bland annat följande krav och rekommendationer:

- Ungarna borde vara minst fem veckor innan de skiljs från modern.
- Marsvin skall ha fri tillgång till grovfoder (hö, gräs eller liknande).
- Ensamhället marsvin bör ha minst 0,3 kvadratmeter att röra sig på, gruppållna djur minst 0,15 kvadratmeter per djur. Avelshonor med ungar bör ha minst 0,25 kvadratmeter per avelshona.
- Buren eller inhägnaden får inte vara mindre än 40 centimeter på kortaste sidan och minst 25 centimeter hög.
- Buren bör inredas så att marsvinen kan söka skydd.

internet finns många utförliga hemsidor som handlar just om skötseln och boendet. I en ruta här på sidan finns de kriterier som svenska djurskyddet följer.

Ett friskt marsvin kan leva ungefär lika länge som en hund, man räknar med att medelåldern ligger på 6-8 år. Det cirka 20 centimeter långa

djuret väger oftast runt kilot med ett par hundra grams variationer.

Marsvinen på bilderna finns på Arken zoo.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titta.tornroth@nyan.ax

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax

Djurnyheter:

Något för Mise?

■ Staden Taichung i Taiwan startar en ny kampanj för att hålla gatorna rena. Bland annat kan den som hämtar hundbajs till särskilda insamlingsplatser räkna med en belöning.

Ett kilo hundbajs ger ett presentkort värt två euro.

Också den som hämtar plast, papper och plastpåsar till insamlingsställen belönas. (FNB)

En fyrbent äggtyv

■ Katter brukar ibland överraska husse eller matte med ett möss eller en fågel på trappan. Men Charlie i Nya Zeeland är annorlunda. Han bär hem ägg, berättar webbplatsen nzherald.co.nz.

Paret Amor i staden Gisborne började undra över varför det dök upp ägg utanför ytterdörren. Det började sporadiskt men sedan fick de dagligen ägg på trappan.

Det hela förblev ett mysterium tills de knep Charlie på bar gärning när han kom tassande med ett ägg i munnen från grannens hönsgård.

Fru Amor försäkrar att hon har returnerat de stulna äggen till grannen. (FNB)

Hundägare är friskare

■ Hundägare är generellt friskare än de som inte äger någon hund. Orsaken är att välbefinnandehormonet oxytocin utsöndras när hundägare träffar sina husdjur.

Expressen har intervjuat professor **Kerstin Uvnäs Moberg**, expert på hormonet oxytocin, som tillsammans med **Linda Johansson** vid SLU har undersökt hur oxytocinet påverkas då hundägare och deras hundar får träffas efter en stunds åtskildhet.

– Vi såg en väldig sänkning av stressnivån och en förhöjd halt av oxytocin i blodet hos båda, säger Uvnäs Moberg till Expressen.

Aven andra husdjur kan ge samma effekt på oxytocinnivån men Uvnäs Moberg tror att det är enklare med hundar eftersom de har ett så lättillgängligt beteende.

Oxytocin är ett hormon som skapar lugn, sänker blodtrycket, motverkar inflammationer och stimulerar läkande processer. Hormonet utsöndras naturligt i kroppen i samband med sex, förlossning, amning och vänlig beröring. (ml)

Har flera sparförslag. De utlovade samtalen med landskapsregeringen har kommit igång och FS är nu med och diskuterar nästa års landskapsbudget, berättar partiordförande Johan Ehn.

Foto: JONAS EDSVIK

LR dryftar budgeten med FS

■ Frisinnad samverkan har diskuterat nästa års landskapsbudget med landskapsregeringen vid ett flertal tillfällen. Det säger partiordförande **Johan Ehn**.

–Vi har försökt lyfta frågor som vi kan hitta ett eventuellt samarbete kring.

Det handlar om frågor av mer övergripande natur, men Johan Ehn vill inte avslöja några detaljer med hänvisning till att man är i en förhandlingsposition.

–Det kan sätta käppar i hjulen.

Näringsliv, vård, utbildning och skärgårdstrafik berörs på ett eller annat sätt.

–Så här långt har diskussionerna förts i positiva ordalag. Men det är först när man ser resultatet som man vet vad de resulterat i.

Budgetförslaget ska lämnas till lagtinget i början av november.

ANNIKA KULLMAN

Miljötillstånd till chipsfabrik

■ Chips industri i Saltvik Haraldsby har sökt och beviljats miljötillstånd av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

–Få industrier behöver miljötillstånd enligt den nya miljöskyddslagen, säger miljöskyddsinspektör **Robert Sundström** i ett pressmeddelande.

Fabriken valde dock ändå att frivilligt ansöka om tillståndet, något som var självklart enligt fabrikschef **Christer Söderström**.

–Att kunna uppvisa ett miljötillstånd är mycket positivt och mer betydelsefullt för våra kunder och leverantörer, säger han.

Alternativet hade varit en lättare miljöprövning vilket i värsta fall inte ger lika tydliga spelregler. (mt)

Skadegörelserna fortsätter på Åland

■Fortsättningsvis pågår skadegörelser runt Åland. En personbil som stod parkerad vid Ålands museum i Mariehamn fick sin bakruta krossad. Händelsen inträffade natten till fredagen förra veckan.

Följande natt har någon roat sig med att förstöra både postlådor och en träfigur som finns på Dalbovägen i Mariehamn. Tolv postlådor på Bergövägen i Finström utsattes för skadegörelse i slutet på september och har nu anmälts till polisen. (mt)

Ärenden har blivit liggande hos LR sedan 1990-talet

Nu har de avförts som "ej aktuella"

Ett 40-tal ärenden som legat obehandlade hos landskapsläkaren Birger Sandell har avförts med hänvisning till att de inte längre är aktuella. I flera fall är handlingarna förkomna.

–Jag är ensam på posten och har en arbetsbelastning som kan göra att det ibland blir på det här sättet, är Sandells förklaring.

Lagen säger att ärenden som inletts hos landskapsregeringen ska behandlas utan ogrundat dröjsmål och om det är möjligt upptas till behandling inom tre månader. Det äldsta ärendet, ett hemligstämplat patientärende, inkom redan 1990 och har legat hos Birger Sandell i 19 år utan behandling. Vid en enskild föredragning den 17 juni avförde socialminister **Katrin Sjögren** (Lib) ärendet som ej aktuellt.

Sandell har jobbat som landskapsläkare sedan 1981. Han säger att det finns flera förklaringar till att ärendena har förblivit obehandlade.

–Av tidsbrist har de blivit liggande och de har blivit inaktuella under tiden.

Inget nytt problem

Han är ensam på posten och säger att det är mycket jobbigt.

–Jag har haft problemen under ett antal år och man har varit medveten om det i huset.

Ändå har han inte begärt hjälp.

Vid tre föredragningar i juni och augusti har en rad gamla ärenden avförts eller antecknats för protokollet. Föredragande är landskapsläkare Birger Sandell, beslutande socialminister Katrin Sjögren.

Protokoll 8 från den 17 juni.

■ Hemligstämplat patientärende, ankom 1990. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Hemligstämplat patientärende 1991. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Hemligstämplat ärende, rutiner kring PAD-svar 1996. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Hemligstämplat patientärende 1996. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Hemligstämplat patientärende 1997. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Hemligstämplat patientärende 1997. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Förslag till åtgärder för mögelskadade fastigheter 2000. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Fältarna. Behovet av en ungdomsmottagning 2001. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Riktlinjer för klinikfärdiga

Ensam på posten. Landskapsläkare Birger Sandell säger att hans stora arbetsbelastning är den främsta orsaken till att ärenden legat obehandlade så länge, flera sedan 1990-talet, att de nu avföres som ej aktuella.

–Vi får inte tilläggsresurser och jag har inte begärt det heller.

Varför?

–Det har under årens lopp varit fråga om det ens ska finnas en landskapsläkare.

Betar av

Från förvaltningens sida har man begärt redovisningar över obehandlade ärenden, säger Sandell.

–Jag har givit sådana förklaringar vid ett antal tillfällen.

Det 40-tal skrivelser som nu avföres har legat som oavslutade ärenden vid landskapsregeringens registratur och Sandell "betar av dem".

DET SÄGER LAGEN

Allmänna krav beträffande behandlingen av ärenden: 20 §. Behandling utan ogrundat dröjsmål. "Ett ärende som har inletts hos myndigheten **ska behandlas utan ogrundat dröjsmål och såvitt möjligt upptas för avgörande inom tre månader från den dag då ärendet inleddes.** För de ärenden som inte har upptagits till avgörande före utgången av denna tidsrymd, ska tjänstemannen eller annan som handlägger ärendet årligen uppgöra och tillställa myndigheten en redogörelse över varför ärendena inte upptagits i tid. En myndighet ska på en parts begäran ge en uppskattning om när ett beslut kommer att fattas samt svara på förfrågningar om hur behandlingen framskrider."

–Inte är det någon bra situation, det håller jag med om.

I nio av de avförda ärendena har handlingarna–själva skri-

velsen–dessutom förkommit. Bland dem en ansökan från om lokalteter för privat sjukvårdsverksamhet, en skrivelse från

förtroenderådet om en konsultering onkolog vid Ålands centralsjukhus, ett förslag om att en ungdomsmottagning ska inrättas samt ett förslag om inrättande av en krisgrupp.

–Pappren finns på mitt rum någonstans, säger Sandell.

När skrivelserna hittas kommer de att bifogas avföringsbeslutet.

Nyan har sökt Katrin Sjögren och förvaltningschef **Arne Selander** för en kommentar. De var under gårdagen upptagna med budgetarbete.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Över 40 ärenden som har avförts

patienter 2002. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Förstärkning av resurserna till skolhälsovården 2003. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ ÅHS. Rapport om förslag till organisationsförändring 2003. Antecknades till protokollet.

■ Ändring av lagen så att reglementet fastställs av LR 2004. Antecknades till protokollet.

■ ÅHS. Understöd för psykiatriska tjänster för barn och unga 2004. Avföres, ej aktuellt.

■ Ålands socialdemokrater. Kartläggning av canceromfattning och -spridning på Åland 2008. Antecknades för protokollet.

■ ÅHS verksamhetsberättelse 2007, ankom 2008. Antecknades till protokollet.

Protokoll 9 från den 30 juni 2009.

■ Skrivelse om Ålands hälsoförbunds handläggning. Hemligstämplat patientärende 1992. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Kompensation för merarbete 1993. Avföres, ärendet ej aktuellt.

■ Rättskyddscentralen för hälsovården. Hemligstämplat patientärende 1994. Antecknades för kännedom.

■ Lagtingets hemställningsmotion om utredning av samtliga konsekvenser av rådande avgiftspolitik inom ÅHS 1995. Avföres, ej aktuellt.

■ Rättskyddscentralen för hälsovården. Hemligstämplat patientärende 1995. Avföres, ej aktuellt.

■ Ålands delegation i Nordiska rådet. Medlemsförslag om ökad forskning av och utbildning i reumatologi 1996. Avföres, ej aktuellt.

■ SEK, meddelande om antagande av ett program, gemenskapsåtgärder för hälsokontroll 1996. Avföres, ej aktuellt.

■ Oculex Ab Oy, Ulf Pakalén, ögonläkarmottagning 1996. Avföres, ansökan ej aktuell.

■ ÅHS, arvode för hälsorådet 1996. Avföres, ej aktuellt.

■ Ändring om LL om hälso- och sjukvården 1997, avföres ej aktuellt.

■ Tillsättande av en tvärssektoriell grupp för diskussion om målsättningar och deltagande i planeringen 1997. Avföres, ej aktuellt.

■ Rättskyddscentralen. Patientärende 1997. Avföres, ej aktuellt.

■ Hemligstämplat patientären-

de 1997. Avföres, ej aktuellt.

■ Anvisningar hur klassificera invaliditet med tanke på beviljandet av inva-parkeringstillstånd och återbäring på bilskatt för invalidbilar 1998. Avföres, ej aktuellt.

■ Reseda. Tillgänglighet till Grelsby sjukhus akutavdelning 1998. Avföres, ej aktuellt.

■ Förtroenderådet. Patients rätt till förnyad medicinsk värdering 2001. Avföres, ej aktuellt.

■ Rättskyddscentralen för hälsovården. Överföring av ärende om akutvård av passagerare 2003. Avföres, ej aktuellt.

■ De Gamlas Hem, hemligstämplad incidentrapport, patientärende januari 2008. Antecknades till protokollet.

■ Rättskyddscentralen för hälsovården, hemligstämplat patientärende december 2008. Antecknades till protokollet.

■ Ålands handikappförbund. Yttrande över förslag till förhöjning av högkostnadsskydd för hälso- och sjukvårdstjänster november 2008. Antecknades till protokollet.

Protokoll 10 från den 25 augusti 2009.

■ Darby Freya och Darby Peter, lokalteter för privat sjuk-

vårdsverksamhet 1996. Avföres, ej aktuellt, handlingarna förkommit.

■ ÅHS, rapport över läkare och tandläkare jan-april 1996. Avföres, ej aktuellt, handlingarna förkommit.

■ Ändring av LL om hälso- och sjukvård 1997. Avföres, ej aktuellt, handlingarna förkommit.

■ Förtroenderådet, konsultering onkolog vid ÅHS 1997. Avföres, ej aktuellt, handlingarna förkommit.

■ Förtroenderådet, upprättande av krisgrupp 1998. Avföres, ej aktuellt, handlingarna förkommit.

■ EG-kommissionen. Meddelande om en hälsovårdsstrategi 2000. Avföres, ej aktuellt, handlingarna förkommit.

■ EG-kommissionen. Förslag till förlängning av vissa åtgärdsprogram. Avföres, ej aktuellt, handlingarna förkommit.

■ EG-kommissionen. Förslag till undertecknande av WHO:s ramkonvention om tobakskontroll 2003. Avföres, ej aktuellt, handlingarna förkommit.

■ Förtroenderådet. Förslag om att en ungdomsmottagning inrättas 2005. Avföres, ej aktuellt, handlingarna förkommit.

GIFTIGA ASFALTEN

Alla blev sjuka av giftasfalten

För asfaltläggaren Runolf Sjöholm blev ögonskadorna livslånga

Tiden rinner ut för asfaltupplag

Nya Åland berättade om landskapets asfalthög på Ab Rafaels område i fredags.

Giftiga ångor. Runolf Sjöholm som kör asfaltläggaren och Jan Heselius som krattar ut den heta asfalten blev, liksom de övriga asfaltarbetarna, sjuka när den gamla asfalten från landskapets vägar återanvändes. Asfalten innehöll farlig stenkolstjära.

Sommaren 2007, när Ab Rafael enligt kontraktet med landskapet blandade in gammal vägasfalt i den nya, blev alla asfaltarbetare sjuka.

Misstanken uppstod snabbt om att symtomen berodde på att asfalten innehöll giftig stenkolstjära.

När de fyra-fem asfaltarbetarna la på asfalten på vägarna i Långnäs och Eckerö fick de olika symtom, mest i ögonen som rann och sved. Samtidigt kände de att asfalten luktade annorlunda.

För **Runolf Sjöholm**, som jobbat som asfaltläggare i 35 år, blev det riktigt illa. Han satt på maskinen som hantlar den heta asfalten och var därför den som utsattes för den största delen av ångorna.

Han började se suddigt och hinnan som täcker ögonen skrynklade ihop sig.

–Hinnan låg mitt i ögat när jag tittade mig i spegeln, berättar han.

Han har besökt tre ögonspecialister och också gått hos ÅHS ögonläkare, och ingen av dem kan ge något hopp om förbättring.

–Min syn är förstörd för all framtid. Jag kommer aldrig att se bra igen.

Också vältaren **Jan Heselius** fick problem med stenkolstjära.

Jobbar på. Runolf Sjöholm (till vänster) jobbar på som vanligt trots att han har nedsatt syn efter att ha utsatts för de giftiga ångorna av stenkolstjära för två år sedan. Till höger Lennart Hilander, ytbelägningsansvarig på Ab Rafael.

ran i asfalten, trots att han höll sig lite bakom asfaltläggaren och alltså inte fick de värsta ångorna på sig. Han reagerade på att asfalten luktade annorlunda än annan asfalt.

–Det var en stickig och frätande lukt, beskriver han.

Ganska snabbt kom asfaltarbetarna fram till att det var något konstigt med asfalten och larmade arbetsgivaren, Rafaels vd **Jesper Blomsterlund** som genast avbröt inblandningen av returafalt efter kontakt med trafikavdelningen.

Lennart Hilander, ytbe-

lägningsansvarig på Rafael, berättar att tjäran är en restprodukt från framställningen av stenkol.

–För länge sedan, innan man började asfaltera vägarna, lades tjäran ut på grusvägarna. Sedan asfalterades vägarna i olika omgångar ovanpå tjäran, och när man nu bryter bort gammal asfalt så följer lagret med stenkolstjäran med.

”Människors hälsa”

Användningen av stenkolstjära upphörde för många tiotal år sedan när man kom un-

derfund med att den är farlig för hälsan och miljön. Därför finns den inte i all gammal vägasfalt, bara i en del.

Lennart Hilander tycker att det är irriterande om man på landskapet har vetat om att asfalten innehåller stenkolstjära och ändå ansett att den kan blandas i ny asfalt.

–Det är ändå människors hälsa det handlar om. Det ska man inte leka med.

Landskapsupplag utan miljötillstånd

Landskapet använder ett stort arrendeområde i Lemland Vessingsboda som upplag för gamla asfaltmassor som grävs bort när vägar byggs om.

Miljötillstånd saknas, trots att ÅMHH flera gånger gett uppmaning.

Erica Sjöström på Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ÅMHH berättar att hon i samband med en presentation av miljöskyddslagen 2007 uppmanade trafikavdelningens tjänstemän att ansöka om miljötillstånd för asfaltupplaget i Lemlandsskogen. **Stig Janson** och **Lars Rögård** deltog, liksom landskapets miljöjurist **Helena Blomqvist**.

Men någon ansökan har inte lämnats in, trots att saken togs upp också i fjol.

Varför inte, Stig Janson?

–Vi hade börjat återanvända gammal asfalt. Lemlandsvägen grävdes upp och vi lagrade asfalten på området i

Lemland. En del krossades och frästes ner i vägen innan asfalten lades på.

Han berättar att det som ligger på området kommer från ombyggnaden av Långnäsleden. I samma vecka bytte landskapet vägentreprenör från Lemminkäinen till Rafaels.

–Rafaels hade ett jättehögt pris på att fräsa in asfalten. Samtidigt kom det in annan asfalt till Svinryggen och då valde vi att använda den på Eckeröleden i stället för att köra massan från Lemland.

Varför har ni inte ansökt om miljötillstånd?

–Vår tanke var att inte ha en massa upplag utan att hellre föra massorna till Rafaels som har miljötillstånd.

Tiden för ansökan om tillstånd går ut den 30 november. Om inte, så går fallet direkt till åklagaren. Vad ska ni göra?

–Vi måste se till att ha ansökan inne när den dagen kommer. (ao)

Text & foto:
ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Jesper Blomsterlund, vd för Ab Rafael.

Foto: JONAS EDSVIK

Ab Rafaels vd Jesper Blomsterlund: Asfalten luktade tjära

–Jag åkte ut till Eckerö, där asfaltarbetet just hade inletts, och kände att asfalten luktade tjära. Där och då ringde jag landskapet och meddelade att vi slutar använda gammal asfalt i den nya. Det godkändes.

Så beskriver **Jesper Blomsterlund**, vd på Ab Rafael, läget den ödesdigra veckan i juli 2007 när asfaltarbetarna blev sjuka.

–Under den veckan jobbade vi först med vägen i Långnäs. Redan då började personalen må dåligt. På torsdag flyttade vi över till vägen i Eckerö och jag åkte ut och tittade, kände lukten av tjära i asfalten, misstänkte att den innehöll stenkoltstjära och fick stopp på det hela.

Enligt kontraktet

I maj 2006 ingick landskapet och Ab Rafael det kontrakt som vägarbetet baserade sig på. Landskapet körde uppbruten vägasfalt till ett upplag som Ab Rafael enligt kontraktet skulle tillhandahålla och företaget blandade in 20 procent av den gamla asfalten

när ny tillverkades – också det enligt kontraktet.

Men trots att företaget genast när man slog larm fick tillåtelse till att sluta blanda in retur-asfalt så ville trafikavdelningens tjänstemän inte efteråt tillstå att det fanns stenkoltstjära i returmassorna, säger Jesper Blomsterlund.

Han berättar att han vid ett tillfälle i fjol fick se prover som trafikavdelningen själv hade låtit ta av de upplagda asfaltmassorna på Rafaels område.

–Det framgick att det handlade om stenkoltstjära. Då började jag dra öronen åt mig och undrade vad det egentligen fanns i asfalten som fanns upplagd på vårt område.

Ett prov under gränsen

14 prover togs. Bara ett av dem – motsvarande mindre än 100 ton av den sammanlagda mängden – innehöll mindre stenkoltstjära än gränsvärdet på 70 ppm per kilo. Alla andra prover visade ett för högt värde för att kunna återanvändas som sådant i varm asfalt.

Asfalt med upp till 1.000 ppm får återanvändas, men inte het-

tas upp eftersom det är då som stenkoltstjäran förångas. Massor med över 1.000 ppm får inte återanvändas utan måste föras bort för destruktions eller deponerats i en godkänd anläggning.

Ungefär 5.000 ton av de sammanlagt cirka 17.000 ton som lagts upp på Svinryggen har en halt på över 1.000 ppm. En del massor innehåller så mycket som 1.600 ppm.

”Allvarligt”

I fjol förde landskapet nya asfaltmassor till upplaget

–Vi fick på nytt garantier om att det inte skulle finnas stenkoltstjära i materialet. Därför har vi återvänt asfalten, och då upplevde personalen inga bekymmer med hälsan.

Men visst är det allvarligt, säger han.

–Vi återanvände massor som visade sig innehålla annat än vad som sades.

Efter utredningen, som gjordes av en konsult från Sverige på landskapets uppdrag, vet man vad som finns var i högar.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Vägingenjör Stig Janson: En total överraskning

Landskapets vägingenjör **Stig Janson** uppger att det kom som en ”total överraskning” att de gamla asfaltmassorna innehöll stenkoltstjära.

–Jag kunde absolut inte tro att det var möjligt.

Han betonar att landskapet omedelbart gick med på att avbryta inblandningen av retur-asfalt efter att hälsoproblemen hos asfaltarbetarna uppdagades.

–Vi gick direkt med på att entreprenören slutade blanda in gammal asfalt i den nya.

Redan då började man enligt Stig Janson misstänka att det handlade om stenkoltstjära.

Han läser i ett protokoll från augusti 2007 att man fick problem med tjärluktande asfalt vid nyasfalteringen i Långnäs och att problemet uppdagades den 19 juli.

–Från och med följande dag användes enbart entreprenörens egen granulat och lukten försvann.

Efter det skickades prover

Stig Janson, landskapets vägingenjör.

från asfalthögarna för analys till ett laboratorium i Sverige. I slutet av augusti 2007 kom svaret – det var stenkoltstjära.

Stig Janson håller inte med om Rafaels vd **Jesper Blomsterlund** som säger att det inte var så lätt att få gehör för misstanken om stenkoltstjära när hälsoproblemen uppstod.

–Det håller jag inte med om ett dugg. Vi accepterade direkt

att sluta blanda in den gamla asfalten.

Däremot medger han att det kom som en överraskning att massorna faktiskt innehöll stenkoltstjära.

–Jag trodde absolut inte att det kunde vara så. Jag har själv varit med och lagt asfalt som ung pojke i slutet av 1960-talet, och då förekom ingen beläggning med stenkoltstjära. Så det måste handla om sådant som lades på vägarna före 1967.

”En resurs”

Han håller fast vid det han sa när Nya Åland skrev om den pågående tvisten med Ab Rafael om den fortsatta lagringen av asfaltmassorna – att retur-asfalten är en resurs som innebär en besparing för samhället.

–Om man använder asfalten på rätt sätt, det vill säga kall, så är det ingen fara. Den kan fräsas ner i vägbanor innan asfalten läggs på. Det är synd om det som på andra håll är en resurs blir ett problem här.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax

Det vill LR ge interreg-bidrag:

Barns filmskapande och äldres sjukvård

Äldre i glesbygden ska få sjukvårdsråd via internet. Det är åtminstone målsättningen med ett av de projekt som landskapsregeringen förordar att ska få interreg-pengar från EU.

Virtu är ett treårigt projekt som totalt tilldelas 2,2 miljoner euro. Åbo yrkeshögskola är huvudägare i projektet medan Högskolan på Åland samt Saltviks kommun och Eckerö kommun deltar på Åland. EU går in med 290.000 euro i den åländska delen av projektet medan landskapet betalar 97.000 euro.

Högskolan på Åland, Eckerö kommun och Saltviks kommun är åländska parter i projektet.

Enkelt system

En av målsättningarna är att ge äldre människor bättre möjligheter att bo kvar hemma med hjälp av social interaktion och säkerhet. Ett data-system ska arbetas fram som gör att de äldre i skärgården genom en enkel knapptryckning ska kunna komma i kontakt med sjukvården.

–Via internet ska äldre ha kontakt med läkare och sjuksköterskor men det tekniska ska lösas så enkelt som möjligt, berättar finansieringshandläggare **Kenneth Åkergård**.

De äldre ska kunna göra enklare kontroller själva, till exempel av blodsockret, för att sedan meddela läkaren.

–Med tanke på att snart hela skärgården kan ha bredband kommer det här som ett brev på posten, säger näringsminister **Jan-Erik Mattsson**.

ÅHS och även Ålands vårdinstitut kommer att medverka som stödande parter.

–Inom sjukvården har man ställt sig positiva till projektet.

Kortfilmer

Det andra projektet som beviljas pengar är Ungt Östersjö-

Håller tummarna. Näringsminister Jan-Erik Mattsson (C) hoppas att EU ska godkänna de projekt som landskapsregeringen förordar att ska få interregbidrag. Foto: ERKKI SANTAMALA

Fakta/Interregbidrag

■ Interregprogram har som mål att öka samarbetet i Östersjöregionen.

■ Finland, Sverige, Estland och Lettland medverkar. I de medverkande projekten måste minst två av länderna ingå.

berättande. Under en period om 2,5 år ska barn och ungas filmkunskap förbättras, bland annat genom att ges möjlighet att göra egna kortfilmer.

–Man kan också ha workshops och filmläger, berättar Kenneth Åkergård.

EU står för tre fjärdede-

lar av kostnaderna, 190.000, medan landskapsregeringen betalar 64.000 euro. De lokala aktörerna involveras i projektet via Nordens institut på Åland. Huvudpartner för hela projektet är Stockholms läns landsting.

Innan pengarna betalas ut krävs dock grönt ljus från EU. Flera av de projekt som landskapsregeringen förordat har nyligen fått avslag. Ett av dem är det omdebatterade projektet Via Åland, som handlade om att utreda en hamn i Eckerö.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Mopedist var värst på vägen

Värsta trafiksyndaren i Mariehamn var en mopedist, när polisen i tisdags förra veckan hade en stor razzia tillsammans med gränsbevakningen och bilbesiktningen.

Trafikkontroller hölls i Lemland, Finström, Hammarland och Mariehamn.

Lemland Söderby:

Tre körde obesiktat, varav en är misstänkt även för rattfylleri sedan blåsprovet visade 0,66 promille.

En förare underlät att stanna på polismans tecken.

Mariehamn Västra Ytter-näsvägen och Neptunigatan:

Tio fortkörare, varav en mopedist som med sina 52 km/ var den som mest överskred hastighetsbegränsningen på 30 km/h.

En av dessa, liksom tre andra, använde inte bilbälte.

Hammarland Drygsböle:

Två förare fick anmärkning-

Trafikkontroll. Polisen var i farten på många vägar i tisdags förra veckan. Bilden är från en tidigare kontroll. Foto: JONAS EDSVIK

ar för bilens skick. Den ena hade 3 extra helljus, vilket ses som olovligt utrustning.

Finström Ämnäs:

En förare fick 10 dagars körförbud, efter att ha kört 101 km/h på 70-väg.

En paketbilsförare hade inte bilbälte, på en personbil konstaterades två undermåliga däck.

Finström Grelshy:

Sex fortkörare. Hastigheterna varierade mellan 62 och 69 km/h på 50-vägen.

Ytterligare tilldelades ett antal förare anmärkning för olika mindre förseelser. Sammanlagt cirka 245 förare kontrollerades, skriver överkonstapel **Eva Fellman** i ett pressmeddelande.

Nina Smets
Epost: nina.smets@nyan.ax
Telefon: 528 406

Dop

Igor Lars Olof Idman döptes i Margaretagården i Mariehamn lördagen den 10 oktober. Han är son till Lina Fredrica Warttainen och Anders Arnold Idman i Mariehamn. Dopet förrättades av tf kyrkoherde Karl-Erik Nylund.

Elliot Kurt Peter Nikula döptes i Sankt Görans kyrka i Mariehamn lördagen den 10 oktober. Han är son till Camilla Michaela och Tommi Nikula i Mariehamn. Dopet förrättades av tf kyrkoherde Karl-Erik Nylund.

Isak Wilhelm Movall döptes i Lemlands kyrka lördagen den 10 oktober. Han är son till Maria Hauptmann och Dan Movall i Sigtuna i Sverige. Dopet förrättades av kyrkoherde Benny Andersson.

Alice Ida Hansson döptes i Hammarlands kyrka lördagen den 10 oktober. Hon är dotter till Jessica Lundberg och Dan Hansson i Mariehamn. Dopet förrättades av kyrkoherde Gunnevi Styrström.

Erik Jan-Anders Andersson döptes i Sankt Olofsgården i Jomala lördagen den 10 oktober. Han är son till Pia Marie-Louise Forss och Johan Karl-Erik Andersson i Jomala. Dopet förrättades av kaplan Liisa Andersson.

Myndig

JULIA THÖRNROOS
Namn: Anna Julia Mathilda Thörnroos.
Bor: i Brändö Lappo.
Fyller 18 år den: 13 oktober.
Familj: mamma Viveca, pappa Stefan samt syskonen Josephine och Marcus.
Skola: Ålands yrkesskola, samhällseliga och sociala programmet.
Intressen: träning och barn.
Framtidsplaner: att arbeta med barn och ungdomar.
Gratuleras av: farmor Inga-Lis, farfar Viking samt farbröderna Jan-Tore och Magnus med familjer.

Gratulerar 75 år

TERTTU NIKKO
Namn: Terttu Anneli Nikko, f. Poutanen.
Född: den 15 oktober 1934 i Toholampi.
Bor: i Mariehamn.
Yrke: pensionär. Verkat som simöverbvakare på Idrottsgården i Mariehamn.
Familj: maken Lars, sonen Timo med fru Jam och sonen Pirasin.
Intressen: trädgård, stugan i Finström Pettböle och hunden Tessa.
Födelsedagen: firas inom familjen.

OBS! Det händer

TISDAG 13.10 BABYCAFÉ
■ ■ ■ Lemland Valborg kl 10.00-12.00. En mysig sång- och pratstund för alla som är hemma med bebis.

NÖJE
■ ■ ■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Bad-dj.

SAGOSTUND
■ ■ ■ Lemlands bibliotek kl 12.45. Vi träffas och läser sagor.

STICKCAFÉ
■ ■ ■ Jomala Rönngården kl 18.00-20.00. Höstens första stickcafé för alla sticksugna.

ONSDAG 14.10 BOKCAFÉ
■ ■ ■ Föglö bibliotek kl 13.00. Bokcafé speciellt riktat till pensionärer.

NÖJE
■ ■ ■ Arkipelag nattklubben kl 22.00. Dj Tony.
■ ■ ■ Parks bar kl 22.00. Rasmus Eriksson.

SIGNERING
■ ■ ■ Alandscas foajé kl 11.30-12.00. Mia Törnblom signerar sina böcker.

SÅNGCAFÉ
■ ■ ■ Jomala Rönngården kl 18.30. Sångcafé med Kaj-Gustav Sandholm. Kom med och sjung en stund.

Känd energispruta vill minska prestationskrav

På onsdag ska ålänningar-na få en dusch av energi, pepp och självkänsla. Föreläsaren och författaren Mia Törnblom har tagit sig ur ett svårt missbruk och är nu expert på att vägleda andra.

Det är med självkänsla som det är med kondition, den måste tränas om den ska bli bra. På onsdag, den 14 oktober, ska energiknippet Mia Törnblom förklara för ålänningarna hur träningen går till då hon föreläser på Insiktsdagen på Alandica.. Mia Törnblom är föreläsare, författare och vägledare i personlig utveckling. De flesta har sett hennes vitblonda kalufs och gröna plyschdress på bokomslagen och hon har suttit i otaliga tv-soffor. Där pratar hon om hur vi blir starka, lyckliga och framgångsrika människor genom att träna vår själ. Framförallt talar hon om vikten av att träna självkänsla och självinsikt, och om hur man kommer över sina rädslor.

Har du själv några rädslor kvar att komma över?
–Inte som håller mig tillbaka i min vardag. Det är klart att om jag fick ett samtal av någon som ville intervjua mig i engelsk tv skulle jag säkert bli svettig och skitnödig, säger Törnblom.

Beröm barnen
En bra och kärleksfull barn-dom är ingen förutsättning för en stark självkänsla menar Törnblom. Problem och mot-sättningar dyker upp längs livets väg som även kan sänka en stark människa. Men visst finns det saker man kan göra som förälder för att förbättra sina barns förutsättningar.

Om självkänsla. Svenska Mia Törnblom föreläser om självkänsla i Alandica. Foto: PERSONLIGUTVECKLING.SE

Törnblom tycker till exempel att man idag fokuserar alldeles för mycket på prestationer.
–Man ska se och berömma sina barn, inte bara när de har presterat något särskilt, utan även för den de är. Annars sjunker självkänslan om de slutar prestera.
Törnbloms råd till föräld-

rar är främst att börja med sig själva eftersom man inte kan ge bort något man inte har.
–Om du ena sekunden berättar för ditt barn hur fantastisk hon eller han är och andra sekunden klagar på att du är ful eller värdelös på jobbet, då kommer barnet inte att tro på dig.
Trots allt prat om att öka

självkänslan betonar Törnblom att man inte ska göra jakten på självkänsla till ytterligare en prestation, inse i stället att du duger som du är.
Mia Törnbloms nya bok är en ungdomsbok med titeln Du äger! I den nämner hon att de vuxna ofta är dåliga på att hantera sorg.
–Om ens barns marsvin dör eller hennes kompis flyttar säger man ofta ”var inte ledsen”. Det är klart som fan man ska vara ledsen.

Nykter alkoholist
Vi pratar om Åland och svårigheterna med att våga vara sig själv på en liten plats.
Spelar platsen någon roll för självkänslan?
–Jag tror att förutsättningarna säkert kan vara tuffa på en mindre ort, men de är å andra sida tuffa på andra sätt i till exempel Stockholm. Jag tror inte på att fly från något men flytta gärna till något du vet att du vill göra.
Sist och slutligen kommer nog alltid det förflutna i kapp en, tror Törnblom.
Den före detta missbrukaren har nu varit nykter alkoholist i tretton år.
Det råder ju lite av en alkoholfri trend nu...
–Ja det är skönt. Mina kompisar, som inte har alkoholproblem, måste ofta komma med ursäkter om de inte vill dricka på någon fest. Men nog kan jag tycka att min man är ganska rolig efter fyra öl, och han är gosig dagen efter!
Mia Törnblom har även skrivit böckerna ”Självkänsla nu!”, ”Mera självkänsla” och ”Så dumt!”

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Kom ihåg

■ ■ ■ Eckerö marthaförening: Månadsmöte onsdag 14.10 kl 19.00 i Ekergården.

■ ■ ■ Demensföreningen på Åland: Simning/vattengymnastik för personer med demens och deras anhöriga, söndag 18.10 kl 16.00-18.00 i Folkhälsans Allaktivitetshus. Ledare fysioterapeut Gun-Lis Andersson. Aktiv tid i bassängen är cirka 45 minuter. Det finns plats för nya deltagare. Frågor och nyan-målan riktas till demensrådgivare

Regina Österlund, Skarpansvägen 30 i Mariehamn, tfn 527 369, 0457 548 3818 eller e-post: regina.osterlund@handicampen.ax

■ ■ ■ DUV: Kom ihåg att anmäl dig till vår karaokekväll med Putte lördag 24.10 kl 19-22 på Café MUG. An-målan till Susan tel 527 371 senast 20.10. Alla medlemmar med familjer varmt välkomna!

■ ■ ■ Hälsofrämjandet på Åland: Styrelsemöte i Godby center onsdag 14.10 kl 18.00.

■ ■ ■ Lumparlands marthaförening: Möte i Martharummet tisdag 13.10 kl 19.00.

■ ■ ■ Mariehamns marthaförening: Vi besöker högmässan den 18.10 kl.13.00 i Finströms kyrka. Därefter dricker vi kyrkkaffe på Wirrans i Godby. Samling vid bussplan kl.12.10 för samäkning.

■ ■ ■ Mariehamns pensionärs-förening: Födelsedagsfest onsdag 21.10 kl 14.00 i Margaretagården. Medverkande är Ole Norrback,

Greta Sundström, Martin Lundberg, Moderatökören och AAB, som spon-sorerar kaffe med dopp och informerar om banknytt för pensionärer.

■ ■ ■ Mellersta Finströms martha-förening: Möte tisdag 20.10 kl 19.00 i Martastugan/Breidablick. ”Södra marthor” välkomna på kaffe.

■ ■ ■ Rädda Barnen på Åland: Öppna Förskolan håller höstlov torsdag 15.10.-fredag 16.10. Välkomna igen måndag 19.10.

■ ■ ■ Södra Lemlands Martha-förening: Möte på Solkulla torsdag 15.10 kl. 18.30.

■ ■ ■ Tittut på Åland: Tittut på Åland är en föräldra-barn-grupp för barn med olika funktionshinder i åldern 0-6 år. Vi sjunger tecken-sånger och leker med barnen, fikar och pratar med varandra. Här finns möjlighet att träffa andra föräldrar och barn i samma situation. Vi trä-fas varannan vecka i S:t Mårtens-gården i Mariehamn, måndagar jämna veckor mellan klockan 10-12. Mariehamns församling bjuder

på gratis fika! Ledare för Tittut: Vik. diakoniarbetare Siv Hallbäck, 0457-529 30 27, kontaktförälder: Mia Grönlund, 0457-313 55 62.

■ ■ ■ Visans Vänner: Medlemmar från Visans Vänner håller visafest med allsång på café Vreten, Skeppargatan 22 torsdag 15.10 kl 19.00.

■ ■ ■ Ålands hörsselförening: Föreningens hörselrådgivare har mottagning onsdag 14.10 kl 18.30-19.30. OBS! Tiden! Hörselrådgivningen äger rum i hörsselföreningens kontor i Ålands handikappförbunds lokaler, Handicampen. Hörselrådgivarna kan bland annat utföra enklare service av hörhjälpmedel.

■ ■ ■ Ålands synskadade: Vita kappens dag 15.10 kl 12.00.Vi samlas vid Handicampen, Skarpansvägen 30 och går till torget med våra vita kappar.

■ ■ ■ Ålands synskadade: Boccia på Ankaret torsdag 16.10 kl12.00. Måndagsträff på Ankaret 19.10 kl 12.00. Bingo på Ankaret 20.10 kl 18.00.

TACK

Tack till er alla som med varma ord, blommor och inbetalningar hedrat minnet av

Sten-Erik

och tröstat oss i vår sorg.

Birgitta Abrahamsson med familj

TACK

Vårt varma tack till alla som på olika sätt hedrat minnet av vår kära mor

Astrid Sjöblom

Ett särskilt tack till personalen på Solgården för god omvårdnad.

De anhöriga

TACK

Ett stort

Tack

till alla de som deltog i sökandet efter Riitta Mattsson.

Per Åke och Anders Mattsson

Satellitspårad havsörn sov i Sund

Världsnaturfondens havsörnsarbetsgrupp har startat ett helt nytt projekt, där havsörnsungar födda i Finland studeras med hjälp av satellit och solcellsdrivna sändare.

På internet kan man följa Replotfödda örnen Junnu, som tillbringat några dagar i cirklar över Saltvik och Sund.

Det var under vårvintern som Världsnaturfonden Finlands havsörnsarbetsgrupp bestämde sig för att starta projektet med satellitpejlade havsörnsungar. Planer på ett sådant projekt hade funnits länge, men det var när förslaget att bygga en större vindmöllepark i Kvarken presenterades som gruppen satte i gång på allvar.

Målet med pejlingsprojektet är att få fram detaljerad kunskap om hur havsörnarna rör sig i Finlands kust- och skärgårdsområden. Projektet genomförs i samarbete med Naturhistoriska centralmuseet i Finland och via en hemsida kan den som vill följa de märkta örnarnas framfart både i text och via kartbilder.

Hindra exploatering

”Eftersom det föreligger omfattande planer på att etablera vindmölleparker längs våra kust- och skärgårdsområden, är det av avgörande betydelse att få fram möjligast exakt information om områden, som med tanke på havsörnsskyddet bör lämnas oexploaterade”, skriver ledningsgruppen för satellitprojektet.

Totalt finns det fyra märkta havsörnsungar, men i dagsläget är det bara två som lämnat ”hemområdet” och därför kan följas via sina sändare.

Batteri för vintern

Varje sändare, med tillhörande sele, väger ungefär 100 gram. Grundtanken är att sändarna ska drivas med hjälp av en solpanel, men sändarna är även försedda med ett 16 grams reservbatteri så att det säkert ska fungera även vintertid.

Örnsändarna skickar regelbundet uppgifter via satellit till en centraldator i Frankrike, varifrån forskarna sedan hämtar sin information.

Havsörnarna som valdes

Fler på Ålandsbesök. Befinner man sig på Norra Åland kan det hända att man lyckas få en skymt av örnen Junnu. Denna örn har dock Nyans fotograf ERKKI SANTAMALA fångat på bild i Eckerö.

ut fick sin utrustning i juni i år. Ungarna var då sju veckor gamla. Det var havsörnsforskarna **Juhani Koivusaari** och **Timo Lumme** som fäste satellitsändarna på två ungar som var födda på Replotlandet och på två födda i Björköby. Båda platser ligger i det av Unesco världsarvs-märkta Kvarkens skärgård.

Juhani ”Junnu” Koivusaari har varit hängiven skyddare av havsörnen i snart 40 år. Bland annat därför fick han ge namn åt den första hannen bland örnungarna.

Den 24 september gav sig örnen Junnu iväg hemifrån, i kringelikrokar längs den finländska kusten har han flugit, innan han den 1 oktober flög in över Åland.

ANNA BJÖRKROOS
anna.bjorkroos@nyan.ax
tfn 528 463

SÅ HAR JUNNU FLUGIT ÖVER ÅLAND

Via Helsingfors universitets hemsida kan man detaljerat följa havsörnen Junnus färd, dag för dag och plats för plats. Så här rapporteras om hur havsörnen Junnu inledde sitt besök i vårt landskap.

1 oktober

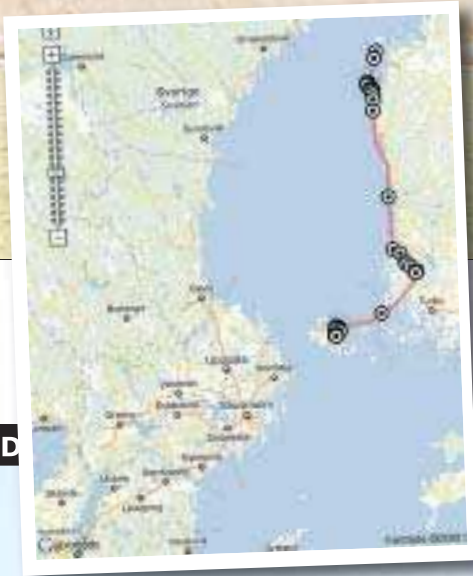
Klockan 8 hade Junnu förflyttat sig ett par kilometer mot sydväst, men befann sig enligt pejlsignalen inte i luften. Efter det fortsatte Junnu målmedvetet mot sydväst förbi sjön Kivijärvi i Virmo, Ruola i Gustavs, Stora Slädaskär i Inö och över Skiftet till den åländska skärgården. Där passerade Junnu över Björkö i Kumlinge, via Enklinge till Holmossan i Sund för att sedan stanna för övernattnig i ett område 5 kilometer nordost om Saltviks kyrka. Mellan klockan 9 och 14 avverkades 110 kilometer på fem timmar, således med en medelhastighet om ”endast” 22 km/h.

2–4 oktober

Junnu har under hela perioden övernattnat och rört sig inom ett begränsat område 5–8 km nordost om Saltviks kyrka.

5 oktober

Morgonens första pejlsignal erhöles först klockan 9. Satelliten nådde Junnu hela förmiddagen i Tosarby i Sund, knappa två kilometer

Följ färden på internet. På hemsidan www.fmn.helsinki.fi/svenska/zoologi/havsornar kan du följa havsörnen Junnus färd. Projektet genomförs av WWF Finlands havsörnsarbetsgrupp i samarbete med Naturhistoriska centralmuseet vid Helsingfors universitet.

sydost om det medeltida Kastelholms slott. Natten tillbringade Junnu cirka 1 kilometer längre norrut.

6 oktober

På morgonen återvände Junnu till gårdagsmorgonens landskap, gjorde sedan en avstickare till Domarböle och fortsatte därefter 2 kilometer mot sydväst. Junnus syster i boet i Replot var den första av de märkta havsörnsungarna som gav sig iväg. Hon har hållit sig på den finländska sidan och befinner sig just nu, enligt de senaste uppgifterna på hemsidan, på ön Kajakulma. Läs mer på hemsidan www.fmn.helsinki.fi/svenska/zoologi/havsornar

Unga band fler söker frivilliga

■ Arrangörerna bakom musikevenemanget Unga band som arrangeras lördag 24 oktober söker fler frivilliga.

– Vi skulle behöva förstärkning och hjälp i form av ordningsvakter till evenemanget, säger **Madelene Joelsson**.

En varm jacka är att rekommendera då vakterna arbetar både inom- och utomhus. Intresserade kan vända sig till ungdomsgården Tvärsan för mer information. (mt)

100 ord
från din förening

redaktion@nyan.aland.fi

MARIEHAMNS PENSIONÄRSFÖRENING

Söndagsutfärd söndagen den 25.10 till Jomala. Högmässa kl 11.00 i Jomala kyrka, därefter guidning av Pär-Olof Jansson.

Söndagslunch på Ulfsby källarkrog, stensalen à 20 euro. Anmälan till lunchen direkt till restaurangen senast 21.10 tel. 31 040. Märk! Ingen gemensam transport.

”Örongodis” från 30-talet till i dag!

Musik ur bl.a. My Fair Lady, Sound of Music, Stormskärs Maja, Katrina med flera i Margaretagården lördagen den 7.11 kl 15.00. Sofie Asplund, sopran, Frida Österberg, mezzosopran, Kaj-Gustav Sandholm, piano. Gratis för MPF-medlemmar!

ÅLANDS UNGDOMSFÖRBUND

Ny styrelse för Ålands ungdomsförbund valdes vid höstmöte 7 oktober:

Alexandra Gustafsson, Mariehamn, återvaldes som ordförande. Resterrande styrelsemedlemmar, valda för en två års period: **Christian Johansson**, Lemland (återval), **Sofie Henriksson**, Mariehamn, **Daniel Rosenqvist**, Geta, **Hanna Lindholm**, Sund och **Linda Sundblom**, Jomala (återval).

Ett år kvar har: **Kjell Eriksson**, Jomala, **Cecilia Karlsson**, Lumparland, **Conny Roos**, Jomala, **Josefin Söderlund**, Saltvik och **Lukas Lundström**, Hammarland.

Revisorer: **Fredrik Häggblom**, Mariehamn och **Danne Sundman**, Lemland. Revisorssuppleanter: **Margareta Lindblom**, Saltvik och **Thommy Fagerholm**, Saltvik.

Närmaste aktiviteter för förbundet är Unga Band som går av stapeln i Idrottsgården i Mariehamn den 24 oktober och ÅUF frågesport som planeras infalla den 30 oktober på Hammarbo i Hammarland. För övrigt fortsätter verksamhetsledarens besök i medlemsföreningarna och programkvällar ute på lokalerna tillsammans med ungdomsföreningarna planeras.

Från meditation till vigslar. Prästen Maria Båsk ser många användningsmöjligheter för sjukhusets nya andaktsrum.
Foto: JONAS EDSVIK.

Ett andaktsrum för alla

Det nya andaktsrummet på Ålands centralsjukhus invigs i dag.

Sjukhusprästen **Maria Båsk** tog initiativet till ett stilla rum där patienter, anhöriga och andra besökare i lugn och ro kan ”tänka, sitta eller bara vara”.

Rummet som ligger intill sjukhusprästens nya arbetsrum på andra våningen står öppet dygnet runt och det skall också kunna användas till dop, vigslar och andra ceremonier.

Här skall alla, oberoende av vilken tro man bekänner sig till, känna sig välkomna. (pd)

Telefonkatalog på nätet
www.nyan.ax

Skogsägare och övriga intresserade:

Öppet hus hos AB Skogen,
torsdag 15.10, klockan 12-15.

- Stubbkrossning
- Flisning av energivirke
- Rundtur på sågen
- Korvgrillning

Alla hjärtligt välkomna!

VI SÄLJER OCH TILLVERKAR HUS. MASSOR AV HUS. MEST I SVERIGE.

ALVSBYHUS

Hämta prislista på alvsbytalofinland.fi

Pass på före prishöjningen
1 november 2009.

Lägre kostnad - Rikare liv

LOKALKONTOR: STORAGATAN 18, TEL. 22 725 el. 0400 515 831

Katarina Gäddnäs
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

”Men låt inte de finkulturella dunsterna förblinda dig helt. Tjusiga Nobelpriset har egentligen mer gemensamt med folkliga melodifestivalens arketyper än de gråbruna tufskofterna på akademierna.

JOHAN HILTON, Expressens bitr. kulturredaktör på sin blogg.

Skallig primadonna roar och oroar

| radioteater |

”Den skalliga primadonnan”

Av Eugène Ionesco. Regi och manusbearbetning: Alfons Röblom. I rollerna: Ann-Christine Karlsson, Jan-Erik Berglund, Maria Mäntylä, Daniel Dahlén och Anna Reymers. Teknisk regi och redigering: Edward Mattsson. Ålands radio 2009.

Det är inte ofta vi får njuta av ny radioteater på Åland. Ålands radio har hedersamt låtit **Alfons Röblom** göra regidebut med den fransk-rumänske absurdisten **Eugène Ionescos** klassiska pjäs *Den skalliga primadonnan*. Ett modigt och roligt pjäsval.

Det var nog en och annan ute i stugorna som fick kaffet i vrångstrupen i söndags kväll då pjäsen premiärsändes. Rent trams, kan man tycka. Obegripligt pladder, utan rim och reson.

Det är sant, men börjar man lyssna, inser man också tyvärr att det ligger något väldigt realistiskt i dialogen. Det är både roande och oroande. För hur mycket av vår mänskliga kommunikation handlar inte om tomma ord och klichéer?

Vi talar om vådret, om nyheter i tidningen, om släktförhållanden i tomma fraser, men där bakom orden bränner helt andra frågor om mening, mål, kärlek och tillhörighet. Och vem av oss upplever inte tillvaron som mer eller mindre absurd? ”Universum tycks mig oändligt märkligt och främmande” skrev Ionesco.

Ann-Christine Karlsson lyser i rollen som mrs Smith, jo man kan lysa också i radio. Hon låter mrs Smith vara just så passligt hysteriskt behärskad att det krasar lite skrämmande i

Hörspelsensemble. Jan-Erik Berglund, Ann-Christine Karlsson, regissör Alfons Röblom, Daniel Dahlén, Danne Sundman, Anna Reymers, Maria Mäntylä och redigerare Edward Mattsson samlade kring mikrofonen vid sommarens inspelning av *Den skalliga primadonnan*. Arkivfoto: TANJA LÖNNQVIST

lyssnarens själ. Mr Smith i **Jan-Erik Berglunds** tolkning låter också skrämmande trovärdig, trots den helt skruvade dialogen kunde han vara Karl Karlsson i Hulta.

Paret mrs och mr Martin spelas av **Maria Mäntylä** och **Daniel Dahlén**, båda gör gedigna insatser. **Annika Reymers** har en mindre, men betydelsefull nyckeroll som husan Mary, som i slutet brister ut i eldfängd poesi.

Mest överraskar debuterande **Danne Sundman**, som verkligen imponerar. Danne Sundmans roll som brandchefen Jim är visserligen tacksam och

plockar många lätta poänger, det är också efter hans entré som man faktiskt börjar fnissa högt vid sin radio. Men de långa och invecklade replikerna är en verklig utmaning också för en garvad skådespelare och Sundman klarar dem med glans, löpande ledigt.

Männe inte en ny lysande stjärna har tänts på den åländska teaterhimlen. Ett fynd som Alfons Röblom lockat fram på tilljorna.

Alfons Röblom klarar sin regidebut med beröm godkänt. Pjäsbearbetningen är lagom modigt anpassad till åländska förhållanden. Han litat på sin

text, i motsats till många andra scenuppsättningar av pjäsen.

Naturligt låter det inte. Det är inte heller avsikten. Eugène Ionesco (1909-1994) är känd som en av de främsta inom absurda teatern, som utvecklades efter andra världskriget. Dramatikern driver med den traditionella teatern och med det konventionella, småborgerliga livet.

Ionesco fick, åtminstone enligt teatertraditionen, idén till ”Den skalliga Primadonnan” när han skulle lära sig engelska genom en hemmakurs. Han fascinerades av de underliga dialogerna i kurslitteraturen.

Läroböckernas löjliga kon-

versationsfraser får i pjäsen stå för mänskligt umgänge som i sin rituella meningslöshet är motsatsen till all verklig kommunikation.

Pjäsen spelades oupphörligt i Paris från premiären 1951 tills skådespelaren som spelade Mr Smith avled ifjol. Pjäsen håller, för den handlar inte bara om det efterkrigstida England, den är universell och förvånansvärt aktuell. Den handlar lika mycket om Åland, som England eller Swasiland. Vi får höra oss själva i ett ihåligt eko som både skrämmer och roar.

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 467

Något ryskt över Joels dramatik

| Litteratur |

”Joel Pettersson Teaterstycken I”

Ralf Svenblad, red. PQR-kultur 2009.

Ralf Svenblad har publicerat en del av **Joel Petterssons** dramatik. Förlag är åländska PQR-kultur. Omslaget är vackert formgivet av **Minna Johans** och visar Joels expressiva kulisser.

Pjäserna är sex till antalet. Boken är också försedd med en ordlista, nog så viktigt idag. Jag har turnerat lite med Joels kosaga ”Knollan”. En del av barnen kände inte till vad en kudda var för något. Vad en ko är för något vet de väl ännu.

I Sverige kallas dagens kosor grovfoderomvandlare. Med den språkutvecklingen kallas väl framtidens barn för skräpmatsovandlare. Var tid har sina ord.

Joel och det ryska

Joels pjäser är språkligt uttrycksfulla dokument om den tid han levde i. Min kollega **Pekka Sonck** har uppmärksammat mig på det ryska i hans författarskap.

Jag har i tiderna spelat med i **Tjehovs** ”Frieriet” och ”Björnen” och det finns stora likheter i personernas småaktighet och stundom livliga temperament. Joel får mig också ibland att tänka på **Gogol**. Vad beror detta på, har Joel läst mycket rysk litteratur eller finns det en likhet mellan rysk och åländsk mentalitet? Var den markantare förr?

Intelligens, humor

Sättet att ibland i prosan blomma ut i långa sidobeskrivelser är väl också typiskt ryskt. Återigen frågar jag mig: vad läste Joel, hur mycket och varifrån fick han sin litteratur? Ju mer jag läser honom desto mer slås jag av hans intelligens och avväpnande humor.

Varför skall man då läsa hans verk idag? Främst för nöjes skull. De är aktuella.

Att han vågade

Tänk att på den tiden och i det samhället våga skriva en sådan pjäs som ”Elis och Johan”. Tänkte han faktiskt framföra den?

I Finland och Sverige debatteras äldrevården som bäst, Joel skriver om sin tids äldrevård, sytningshjonen. Evigt aktuell är väl ”Mammas pojkin”, bortskämda hemmasöner lär vi väl alltid få dras med. Grannfejder skildras, alltid lika roliga, för den som inte själv är inblandad.

Jag tycker att Ralf Svenblad har gjort ett bra jobb. Jag och många andra är tacksamma att han gör en av Ålands största författare tillgänglig för oss.

Tack!

MATTS STENLUND
kultur@nyan.ax

Varmt tack

till alla som hjälpte till att skapa det fina 100-årsjubileet till Anni Blomqvists minne
söndagen den 11 oktober 2009 med feshögmässa i Vårdö kyrka och en fantastisk programfest i Vårdö bönehus.

Utan all entusiasm och alla frivilliga insatser hade jubileet inte blivit så lyckat som det blev!

Ålands kulturstiftelses arbetsgrupp
för Anni Blomqvists jubileumsår

Är Du intresserad av klimat och energi?

Föreningen Norden har tagit initiativ till kampanjen ”Norden och framtidens klimat”

Tillsammans med Ålands Bildningsförbund och Agenda 21-kontoret startar vi en studiecirkel med temat

”Norden och klimatet”

Studiecirkelledare: Hans Dahlin

Kursplats: Stadsbiblioteket

Datum och tid: 22.10 18.30-21.00, 29.10 18.30-21.00
5.11 18.30-21.00, 12.11 18.00-20.00

Deltagaravgift: 20 € (inklusive studiematerial)

Anmäl Dig redan idag – begränsat antal platser!
e-post: norden@aland.net eller tel. 17279

Gå gärna också in på hemsidan www.arenanorden.org där Du hittar daglig nyhetsbevakning kring klimatfrågan ur ett nordiskt perspektiv.

ARENA NORDEN

FÖRENINGEN NORDEN PÅ ÅLAND r.f.

Ålänning ny vice president i internationell organisation

Sjöfartsmuseets chef Hanna Hagmark-Cooper har utsetts till vice president i ICM, en internationell organisation för maritima museer.

International Congress of Maritime Museums (ICMM) har hållit sin stora konferens i Esbjerg, Danmark.

I år var det valår och Sjöfartsmuseets chef Hanna Hagmark-Cooper återvaldes till styrelsen för en andra mandatperiod. Samtidigt blev hon också vald till vice ordförande för organisationen.

– Att bli vald till vice president för ICM betyder naturligtvis mycket för mig personligen, det är ett erkännande för det arbete jag har gjort för organisationen under min första period i styrelsen. Men framför allt betyder det väldigt mycket

Hanna Hagmark-Cooper.

för Ålands sjöfartsmuseum och dess ställning internationellt. Sin litenhet till trots är Sjöfartsmuseet nu en ak-

tiv och tongivande medlem bland världens maritima museer. Det ger oss en trovärdighet som är till stor fördel då vi söker internationella samarbetspartners men det betyder också att vi måste leva upp till de krav på professionalism som förväntas av oss, säger Hagmark-Cooper i ett pressmeddelande.

Hon ersätter **Mary-Louise Williams**, chef för the Australian National Maritime Museum. Den nye presidenten är **Frits Loomeijer** från sjöfartsmuseet i Rotterdam.

Till uppgifterna för den nya vice presidenten hör bland annat att tillsammans med presidenten och den övriga styrelsen utveckla och professionalisera organisationen så att den bättre motsvarar medlemsmuseernas behov i en tid då många står inför stora förändringar, sägs i pressmeddelandet. □

Nyan rättar

■ Angående artikeln i måndagens tidning om Melodi Grand Prix, där åländska **Miranda Martens** deltog, ska framhållas att det enda man vet om röstsiffrorna är att cirka 30.000 röster avgavs sammanlagt.

Öppnar dörrarna till stilfulla hem

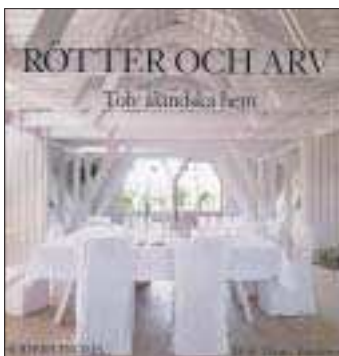
Vi vet att tidningarnas hemma-hos-reportage lockar läsare. Särskilt i den kombination med gott bildmaterial som börjar vara en självklarhet i dag.

Dagstidningarnas olika bilagor satsar mycket på att visa upp hem i olika stilar och tidningskioskernas hyllor formligen bågna av trendiga inredningsmagasin. Vi lever i en tämligen välbeställd tid som ger en marknad för designade inredningsdetaljer. Och för den arkitektur som omger dem.

Åländska hem

"Rötter och arv", kallar **Britt Marie Trensma** den nyutkomna bok där hon fått möjlighet att presentera tolv åländska hem. Som titeln anger är hon ute efter att knyta samman historien och nuet, leta efter spår av åländsk tradition i stil och form och det materiella och det immateriella.

Trensma beskriver också ganska ingående sitt eget förhållningssätt, hur hon med rötter i åboländska Houtskär, via Sverige, ledd av öarnas dragningskraft, landat på Åland som nu allt mera känns som hennes hem. "Åland blev min frizon", skriver hon och försöker också på olika sätt ge sin personliga syn på vad detta

Litteratur

"Rötter och arv - tolv åländska hem"

Britt Marie Trensma. Söderström 2009. Rikt illustrerad, 209 s.

Åland är och står för.

I bokens omslagstext beskrivs Trensma som "konstnär, fotograf och inredningsjournalist". Ätminstone de två sistnämnda beteckningar får stort genomslag i hennes bok.

Det är läckra bilder av de tolv hem och sommarhus som hon valt att ta med i boken och det är också med inredningsjournalistens språk hon berättar om dem. Ofta förmedlar bokens text samma känsla som man kan få när man bläddrar i och läser inredningstidskrifter. Den här typen av texter

tillåter sällan några mera kritiska förhållningssätt.

Vitt spektrum

Britt Marie Trensma rör sig både på fasta Åland och i skärgården och hennes urval bjuder på ett vitt spektrum av boningar, från gamla timmerhus till en sådan världskänd skapelse som **Matti Suuronens** Futuro-hus i plast från tidigt sjuttital, det som i ett sällsynt exemplar landat också på Åland.

Trensma försummar inte heller att berätta om dem som bebordar husen i dag. Att det finns ett skvallervärde i detta kan knappast undvikas, det skulle ju vara konstigt att bara berätta om väggar, golv, tak och inredning.

En etnolog eller byggnadshistoriker skulle kanske ha haft värdefulla synpunkter att tillföra men Trensma – och förlaget – är givetvis i sin fulla rätt att göra sitt eget vägval.

Porduktplacering

En sak som kanske blir lite väl "inredningstidningsmässig" är sättet att lista de "prylar" som finns med i bilderna, ofta också med uppgifter om var de är inhandlade. Visst är det bra att lyfta fram åländsk design och konsthantverk när möjlighet ges, men det riskerar också att ge en känsla av medveten produktplacering som känns ovan

Tradition. Amerikatrunk och korgstol i en åländsk veranda i gammal stil. Bilden ur boken.

när det handlar om ett bokverk.

Åländsk design och konsthantverk kunde däremot nog vara värda en helt egen skildring.

För bokens sobra design står **Marita Granroth**.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Modernt. Vi får också stiga in i Matti Suuronens Futuro-hus i den åländska skärgården. Bilden ur boken.

GETA BACKRACE

**17 oktober
start kl. 12.00
Soltuna i Geta**

**mer info på
www.motorportalen.net**

Arrangör: ÅMK

**Viking Line buss avgår från
bussplanen kl. 11.00 och
retur efter tävlingens slut.
Buss: 5 euro (entré ingår)**

Entré: 5 euro

**3 euro för ÅMK-medlemmar vid
uppvisande av medlemskort**

Under 15 år gratis

VIKING LINE

buss

UNGABAND

Lördag 24.10 i Idrottsgården i Mariehamn

Inläppet börjar kl. 17.00

Första bandet uppträder kl 18.00

TÄVLANDE BAND:

Pållly Äster, Piss, Exist to Exit, The Sunshine Boys, L'Amori, Floating Stones, The Muffles, The Crying Dutchman, Halle Barry High, Fettot och Sigfrid, Cool Guys och And So On

GÄSTBAND UPPTRÄDER UNDER KVÄLLEN

Förköpsbiljetter kostar 5 euro och finns på gårdarna Tvärsan, Uncan och Stallet samt på Power Clubs/ÅUF:s kontor och på Metro Records. Dörrpriset är 10 euro. Röstningen "Publikens val" sker via sms.

Drogfritt och blåstest vid dörren.

Arr: Mariehamns stads ungdomsbyrå, Ålands ungdomsförbund, Mariehamns församling, Ålands nykterhetsförbund.

Nya Åland

Med Sadelin på 15 sör

Följ vita pinnar i 63 km genom det Åland du aldrig mött

Hammarland. Runda i Hammarlandsskog, start och mål i Hellesby.

Från Hammarland Skarpnåtö via Hellesby strand, Bjärströms gamla bro och Storberget i Finström till Geta Höckböle - nej, man går inte hela Sadelinleden på en gång.

Emkarby. En tupp gal, ett bilvrak lutar mot lagårdsvägg. Lantlig idyll med andra ord.

Vi har delat in leden i 15 etapper. Haka på och upplev det Åland du aldrig mött bakom vedtravar, skrotupplag, skogsdungar och ladugårdsknutar.

Välj etapp efter eget huvud beroende på väder, snöförhållanden och vandringslust.

Etapp 1: 2 timmar Skarpnåtö-Sålis, vacker först med mycket blålockor, vi saknade startskylt och gick snart vilse i snåren (2007) Lär vara bättre uppröjt nu. Oklart hur vi skulle gå vid Sålis batteri. Märkning- en av leden förbättrades också där. Fick gå ganska mycket på vägen. Taxi till och från.

Etapp 2: 2 timmar 45 minuter. Sålis-Marsundet. Härlig frihetskänsla tvärs genom skogen. Utmärkt uppmärkning av stigen. Frostigt och glimmande överallt och pudrat av florsocker - eller är det snö. Fika; varm saft och saffransbullar. Blev skjutsade dit och hem.

Etapp 3: 1 timme 5 minuter. Liten vacker rundtur. Marsunds bro-Hugos-Marsunds bro. Småttrevlig söndagssväng längs gammal väg.

Etapp 4: 1 timme. Hugos-söderut-Hugos. Trevlig runda förbi ganska mycket bebygg-

Höckböle. Vi saknar startskylt i Geta Höckböle. Härlig tur! Orkidéer, gullviva och sippor i naturreservatet.

gelse, lagom en söndag.

Etapp 5: 2 timmar och 15 minuter. Runda i Hammarlandsskog, start och mål i Hellesby. Vi hittade en stig tvärs genom skogen som gav denna cirkel. En skogstur. Inte så omväxlande precis. Bra om det blåser. Hellesby strand en positiv upplevelse. OBS, en liten sträcka hoppade vi över sedan förra etappen.

Etapp 6: 1 timme. Skogen-Näfsby tur och retur. Väger genom skog och över åkrar.

Etapp 7: 2 timmar, Rundtur med spetsig kant nertill. Bilen parkerades vid vägskalet Hammarlandsvägen/Emkarbyvägen och vi gick först på stora vägen rakt österut och sedan genom snårskog tillbaka. Skönt tur, men ingen toppentur.

Etapp 8: 45 minuter. Boda-Bjärström. Vissa transportsträckor på stora vägen går man helst när det är lugnt med trafik. Fin vid gamla bron. Det händer saker på landet. Här bor och lever folk. Det hamras på garage, det grävs i diken, cyklisterna möter med svampkorgar. Sparvar i flock, ring-

blommor och havtorn.

Etapp 9: 1 timme 45 minuter i form av en sockerbitslik kvadrat. Emkarby-Östanåker-Emkarby. I snålåst över öppna fält. Kalhyggen med spår av älg, rådjur och möss. En tupp gal, ett bilvrak lutar mot lagårdsvägg. Lantlig idyll med andra ord.

Etapp 10: 55 minuter. Markusböle-Emkarby-Markusböle eller vice versa. Vi startade i varsin ände och gick varandra till mötes! Trevligt sätt att gå. Tillsammans, men ändå i sina egna tankar och bilen kör lätt dit och hem. Fotboll i vårkvällen. Frukttärd i blom. Gulsparv som räknar 123456 sjuuuu.

Etapp 11: 1 timme 45 minuter. Liten sväng, men med stor backe. Markusböle-Finströms kyrka - Markusböle. Skönt mellan folkhögskolan och kyrkan. Verkligt gammaldags naturfagert.

Etapp 12: 1 timme tur och retur. Över Storberget till Vandö. Härlig utsikt. Kult tävling i utsiktstornet. Här gäller det att kunna japanska! Såg Kalle Glads kyrka. Kan också ge-

nomföras som en rundtur om man går vägen öster om berget tillbaka. Vi gjorde dagen som en heldag för hurtbullar och cyklade från Mariehamn = 49 km tur och retur, 5 timmar allt som allt.

Etapp 13: 1 timme 10 minuter. Rolig promenad i form av en kringla i Vandö. Att Vandö var så vackert. Vem kunde ana det? Gick fel vid övre cirkeln där man tydligen plötsligt skulle följa en gul pinne! Bättre märkning viktigt!

Etapp 14: 55 minuters runda i Vandö. Liten lagom söndagstur i grönt och vitt - hundkax, liljekonvalj och hägg. Helt nya områden för oss mariehannare.

Etapp 15: 3 timmar. Start i Höckböle och vandring söderut till Vandö där vi parkerat cyklar. Vi saknar startskylt i Höckböle. Härlig tur! Orkidéer, gullviva och sippor i naturreservatet. Humlor surrar över blåbärsris i skogen. Solregn. Långt bort från alla vägar. Ingen biltrafik hörs. Märkningen kunde vara tydligare. Det är lite glest mellan pinnarna.

Bjärströms bro. Etapp 8 är fin vid gamla bron.

Större och mindre. Leden går både längs större skogsvägar och mindre stigar.

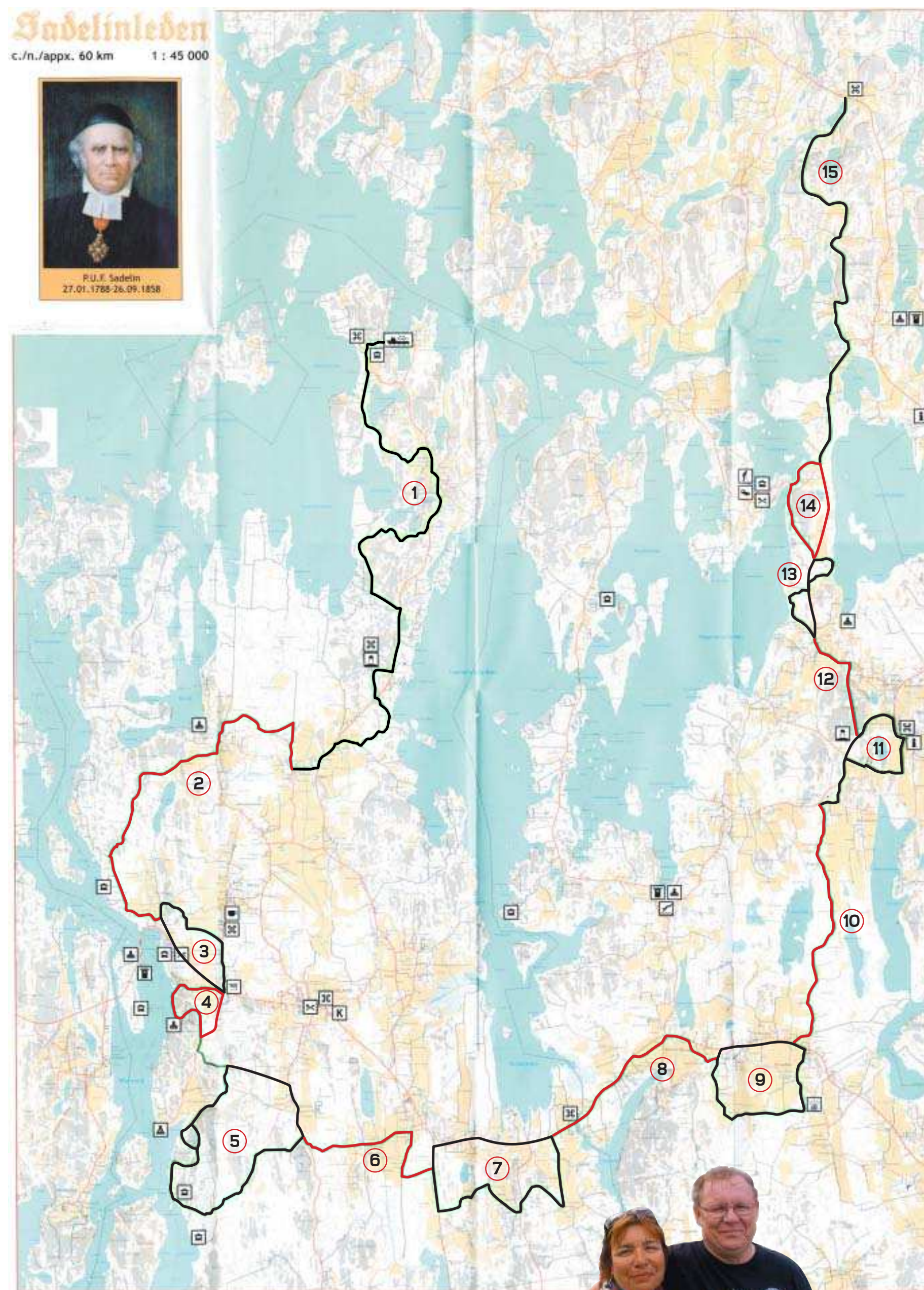

Storberget. Över Storberget till Vandö. Härlig utsikt.

Kalle Glad. Över Storberget till Vandö. Härlig utsikt.

Andagspromenader

Hur går man?

● Att gå en rundtur är bäst. Då parkerar man bilen och travar på tills man åter är vid bilen. Men det funkade inte alltid. Som vi gått blir det sju raksträckor och åtta rundturer där förstås en del av sträckan inte ingår i själva Sadelinleden.

● Man kan göra som stovrandaren Göran Blomqvist tipsat om. Ta cykeln på bilen. Sätt av cykeln vid målet. Kör med bilen till startpunkten och gå därifrån till målet. Cykla sedan tillbaka till bilen vid starten.

● Man kan - om man är två men ändå vill ha lite enskild vandring - sätta av en person vid målet och han/hon börjar då genast gå mot start, medan den andre kör bilen till starten och går mot mål. De möts alltså halvvägs. Sedan plockar den förste upp sin kompis på hemvägen. Ett utmärkt sätt att tillsammans företa en promenad, men ändå få gå i egna tankar och träna i egen takt. OBS! Tänk på vem som har bilnyckeln.

Våra bästa tips:

● Ta med mobiler! Viktigt. Det är lätt att stuka en fot ute i naturen.

● Ta med så mycket vatten som du tror att ni behöver. Och så en flaska till.

● Lite snytpapper är bra faktiskt. Till diverse behov.

● Mellanmål är gott i skogen.

Vaddå Sadelinled?

● Vandringsleden, skapad 2006, är uppkallad efter den gamle Hammarlandsprästen Pehr Ulric Sadelin. Det var han som stoppade Djävulsdansen i Bomarsund och när han dog 1858 stannade alla klockor i Hammarlands prästgård.

● Kartor över leden finns på Åland turistinformation.

● Leden är märkt med vita pinnar eller vita fläckar på träd och stenar. Lite förvirrande kan det vara vintertid då det är svårt att se skillnad på frostsno och målfärg. Rött eller orange hade synts bättre, kanske lite för mycket?

Fotnot: Vandringarna har företagits under höst, vinter och vår under åren 2007 till 2009. Vi går långsamt. Tiderna avser klassen "svårt medelålders lätt hurtbulle". Underhållet av Sadelinleden sköts av lokala idrottsföreningar.

Text & foto:
KIKI ALBERIUS-FORSMAN
STIG FORSMAN

Två gripna för stöld av motorer

■Polisen har gripit två personer som är misstänkta för grov stöld. De stal två utombordare under lördagskvällen och försökte dessutom stjäla från en tredje båt.

Fler stölder har uppdragats under helgen. I Finström har någon natten mellan torsdag och fredag brutit sig in i en kiosk. Om något verkligen stals är dock oklart. Samma natt gjorde någon ett försök att bryta sig in i en kiosk i Mariehamn.

Vidare har någon snattat en vinröd rullator. Den stod på Neptunigatan och försvann natten till söndagen. (mt)

Fler reste hit i september

■Närmare 175.200 personer reste in till Åland i september enligt siffror från Ålands statistik- och utredningsbyrå. Det är en ökning med drygt 6.400 personer, eller fyra procent.

Resenärerna ökade både från Sverige och Finland. De svenska inresande ökade med totalt drygt tre procent jämfört med september 2008, även om kryssningsresenärerna minskade med en halv procent. Under samma tidsperiod ökade inresandet från Finland med åtta procent. Det stora raset syntes i statistiken på resenärer från övriga länder som minskade med drygt 27 procent.

Under årets nio månader anlände drygt 1,7 miljoner personer till Åland, vilket innebär en ökning på nästan 61.300 personer eller närmare fyra procent jämfört med samma period förra året. (mt)

■En person har anmält en misshandel som ska ha ägt rum i en lägenhet på Doktorsvägen i Mariehamn i söndags. Bland annat har slag mot huvudet tilldelats.

■Strax före klockan nio i går kväll inträffade en kollision mellan en personbil och ett rådjur. Krocken skedde vid Svinryggen i Hammarland.

Det uppstod inga personskador vid kollisionen men polisen rapporterar att personbilen fick plåtskador. (tt-s)

■Strax före klockan sex i går kväll roade sig någon eller några vid Strandsnäs studie- bostäder med att trycka in en larmknapp med den följden att brandkåren ryckte ut.

–Detta klassas som falsklarm och har polisanmälts, skriver Alarmcentralen i sitt pressinfo. (tt-s).

SPELA

BINGO

med lyckotavla

På Paf Casino
på Torggatan 14
alla **TORS**DAGAR kl. 19

- 5 raders BINGO
- Lyckotavla, vinster 34€ – 336 €
- Kvällens poängplockare: 3 kg kaffe och 1,5 kg kaffe

Misstanke om drog i ciderglas

”Plötsligt försvann alla mina krafter”

–Jag är glad över att jag kom hem helskinnad och inte våldtagen eller rånad.

Det säger en kvinna som misstänker att hon i lördags fick knockoutdroppar i glaset då hon var ute på krog i Mariehamn.

Den 35-åriga kvinnan, som vill vara anonym, gick i lördags ut på krog tillsammans med sin kusin. De hade druckit var sin öl innan de gick ut och kvinnan var inte berusad.

–Jag gick till bardisken och beställde öl och cider. Då jag skulle betala fick jag vänta i kanske en halv minut och under den tiden tittade jag åt annat håll, berättar kvinnan.

Någon bredvid

Kvinnan säger att det stod någon bredvid henne vid disken men att hon inte tittade på den personen.

Hon hade beställt cidern till sig själv och då hon hade druckit ur glaset vek sig benen under henne.

–Plötsligt försvann alla mina krafter, jag blev helt lealös.

Hon lyckades ta sig ut på restaurangens trappa där hon kränktes våldsamt.

Tung natt

–Vakten trodde ju, som alla andra, naturligtvis att jag bara var full. Han hämtade min kusin och bad henne se till att jag kom bort från trappan, berättar kvinnan.

Kusinen fixade genast taxi hem till något som blev en tung natt för kvinnan.

–Jag kränktes sista gången klockan 6 på söndag morgon men jag var inte människa på hela dagen.

Är sjukskötare

–Jag är verkligen glad över att jag kom hem helskinnad och inte våldtagen eller rånad, säger kvinnan som misstänker att det lades något i hennes ciderglas vid bardisken.

Det tror hennes kusin också som är sjukskötare till yrket. På basen av symptomen tror kusinen att det kan ha varit ögon- droppar som framkallade den kraftiga reaktionen

Några ärenden

Enligt vad Nya Åland erfar är det inte första gången som någon blir drogad på en åländsk krog.

–Vi har haft några ärenden där vi har misstänkt droger men vi har inte kunnat bevisa det, säger kommissarie **Henrik Hagelberg** på kriminalen.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Håll i glaset. Det är skäl att inte lämna sitt glas obevakat då man är på krogen. En kvinna tror att hon blev drogad i lördags och polisen berättar att man har haft fall där man har misstänkt att drinken kan ha kryddats. Ett medel som ofta används i världen är vissa sorters ögondroppar. Bilden är arrangerad.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Försenad igen. Det nya datumet för Skarvens avfärd från Klaipeda är nu torsdagen den 15 oktober.
Foto: AXEL KRONHOLM

Skarvens avfärd framskjuten igen

Elektriska justeringar och en prognos som utlovar hårt väder till onsdag betyder att nya Föglöfärjan Skarven lämnar Klaipeda tidigast på torsdag.

Håller planerna lägger hon till på Åland på fredag.

Nej, det blev ingen avfärd för Skarven från varvet i Klaipeda i går heller.

–Det har visat sig att allt ännu inte är klart, det måste göras några eljusteringar ännu, säger **Niklas Karlman**, avdelningschef på landskapets trafikavdelning.

–Till onsdagen utlovas dessutom hårt väder och avfärden är därför nu uppskjuten till torsdagen.

Skarven gör 12,5 knop vilket betyder att hon ganska snabbt kan ta sig upp till Åland. Klart

är nu att den första anhalten blir Mariehamn.

–Ankomsten till Möckelö blir på fredag om allt går enligt planerna.

Besättningen behöver tid på sig att lära sig köra Skarven och landskapet planerar att kombinera provkörningarna med turer till skärgården där båten samtidigt visas upp.

Ett bötesbelopp

Enligt det kontrakt som landskapsregeringen har med varvet avtalas också om förseningsdagar och det maximala antalet dagar har nu uppnåtts vilket sammanräknat betyder ett bötesbelopp på cirka 1,8 miljoner euro.

–Vi har vänt oss till varvet med krav på böter. Den proces-

sen lever nu sitt eget liv, säger Karlman.

Så småningom kommer frågan upp i en skiljemannadomstol i Stockholm.

Skilda tilläggskostnader

Landskapsregeringen beslöt förra veckan att betala en samlingsfaktura på 469.498 euro för alla tilläggsarbeten som har utförts ombord på Skarven.

–Tilläggskostnaderna har från första början varit skilda från själva kontraktsumman och handlar om allt extra som har tillkommit under arbetets lopp.

Det är alltså ingen oväntad räkning som landskapet nu har betalat. Samlingsfakturan är 3 procent av införskaffningspriset.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Madeleine vann resa för bästa fysikprovet

Madeleine Ekblom, studerande i Ålands lyceum, har kommit på delad första plats i ett landsomfattande prov i fysik. Det resultatet betyder inte bara ära och heder för henne själv och för skolan utan också en resa till det berömda forskningslaboratoriet Cern i Genève i Schweiz.

Madeleine Ekblom
Foto: PRIVAT

TekNatur, Tekniska föreningen i Finland, ordnar varje år ett prov i fysik för att höja intresset för naturvetenskap och teknik.

I år deltog Madeleine Ekblom från Ålands lyceum och det gjorde hon med bravur. Då proven från alla de sammanlagt 157 studerandena från gymnasier i hela Finland var rättade visade det sig nämligen att Madeleine hade kommit på delad första plats.

–Från skolans sida är vi mycket stolta över Madeleines prestation, konstaterar lyceets rektor **Gyrid Högman**.

Återskapa urexlosionen

Priset är en fyra dagars resa till forskningslaboratoriet Cern som ligger i Genève i Schweiz i december. Laboratoriet som bedriver atomforskning är mest berömt för sitt försök att återskapa urexlosionen ”The Big Bang”.

–Det ska bli jätteroligt att resa dit, säger Madeleine som går i årskurs tre och läser lång fysik inom den naturvetenskapliga inriktningen.

–Jag har alltid varit intresserad av fysik. Med hjälp av det kan man förklara så många saker rent matematiskt.

På frågan om hon tyckte att provet var lätt blir svaret tvekan.

–Nåja, de första frågorna var lätta men den sista var svår.

Ingår fysiken i dina framtidsplaner?

–Nja, jag vet inte ännu vad jag vill bli!

Bakom elevens framgång finns nästan alltid också goda lärare.

Fysiklärare i Ålands lyceum är **Johnny Eklöv**, **Inger Karlsson-Wickström**, **Björn Lindqvist** och **Tom Rydell**.

Det är lärarna som ger de studerande i lyceet möjlighet att delta i TekNatures årliga prov i fysik. Det bästa åländska resultatet hittills är en fjärdeplacement.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Alltid nära dig 13-18.10

Marinerade kycklinglår

PÍRKKA
3 st..... kg **2,57**

Gris yttre filé

ALA
..... kg **6,99**

Äkta knackkorv

ALA
500 g (9,36/kg) pkt **4,68**

Gotlerkorv i skivor

Atria
300 g (8,23/kg) pkt **2,47**

Edamerost

ACA
..... kg **7,50**

Roslagslimpa

ALA
510 g (4,84/kg) st **2,47**

Kanelmunk

ALA
60 kg (3,80/kg) st **0,71**

Smör

PÍRKKA
500 g (3,54/kg) pkt **1,77**

PLUSSA

OKTOBER MÅNADS
PLUSSA
ERBJUDANDEN

Oululainen vägkostbröd

235 g
MED PLUSSAKORT
(2,94/kg) påse **0,69**
UTAN PLUSSAKORT
(4,00/kg) påse **0,94**

Apetit ärter-majs- paprika

200 g, djupfryst
MED PLUSSAKORT
(1,67/kg) 3 st **1,00**
UTAN PLUSSAKORT
(EP 2,85/kg) påse **0,57**

VIP apelsin- eller äppeljuice

max 5 st/hushåll
MED PLUSSAKORT
..... st **0,49**
UTAN PLUSSAKORT
..... st **0,66**

Pizzor

Atria
200g
MED PLUSSAKORT
(3,45/kg) st **0,69**
UTAN PLUSSAKORT
(5,00/kg) st **1,00**

Satsumer

1 kg, Spanien
MED PLUSSAKORT
..... påse **0,98**
UTAN PLUSSAKORT
..... påse **1,45**

Begagnade bilar på Åland

Citroën C5 2,0 -08
EXCLUSIVE TOURER (demo)
Mätarställning: 3000 km

Förbrukning: 8,5 l/100 km. Manuell, röd. Tyg-/läderklädsel, eljusterade stolar, minnesfunktion och massage i förarstol, panoramatak, larm, avkörningsvarnare, Hifi ljudanl., parksenso- rer, all krocksäkerhet, ESP, farthållare, färdator, klimatanläggning, 8x alufäl- gar, fabriksgaranti mm.
3x ÅRSSERVICE INGÅR!
Pris: 38.900 €

Fiat LMC husbil -01
Mätarställning: 106.000 km
Pris: 29950 €

BMW 320d 4d aut
Diesel A/C -00
Mätarställning: 156000 km
Pris: 13950 €

Volkswagen Golf 1.6i
Variant -04
Mätarställning: 118000 km
Pris: 11450 €

Opel Omega 2.2i Ltd 4d -04
Mätarställning: 93000 km
Pris: 9950 €

BILCENTER
www.bilcenter.ax

Uppgårdsv. 18, tel 12 551,
Reservdelar: vard 8-16, tel 12 552
Vard 9-17, LÖRDAGSÖPPET KL 10-13

Honda Jazz 1.4i 5d -03
Mätarställning: 63.000 km

Förbrukning bl. körning: 5,7 l/100 km. Manuell, grön metallic. Ålandssåld, 1 ägare, servicebok, luftkonditione- ring, cd/radio, elhissar fram, elspeglar med defroster, dubbla frontairbags + sidoairbags, ABS-bromsar, fjärrstyr- centrallås, sommar- + vinterdäck i mycket bra skick.
Pris: 11.950 €

Daewoo Evanda 2,0 CDX -04
Mätarställning: 60000 km
Pris: 14400 €

Opel Vectra 2,2 GTS -03
Mätarställning: 14000 km
Pris: 11700 €

VW Passat 4d 1,6 -00
Mätarställning: 147000 km
Pris: 10800 €

Toyota Hi-Ae 2,5D -99
Mätarställning: 189000 km
Pris: 11900 €

– Vägen till en bra affär –

BILHALLEN

Elverksgatan 7, Tel *19 800
• Öppet må-fre 8-17 lör 10-13
• Stanley 527 720, Niklas 527 722

Ford Maverick 2,3
4Wd -05

Mätarställning: 22000 km

Manuell, grön metallic. Sommar- + vinterdäck, elhissar, elspeglar, fjärr- styrt centrallås, 8 st alufälgar, läderklädsel, 1 ägare m m

Pris: 18900 €

Suzuki Swift HB 1,3 4d -99
Mätarställning: 47000 km
Pris: 3700 €

Mazda Sedan 323 1,5 4d -99
Mätarställning: 180000 km
Pris: 4700 €

Toyota Avensis 1,6 Linea Terra
4D -99
Mätarställning: 147000 km
Pris: 6900 €

Toyota Yaris Verso STW 1,5
5d -04
Mätarställning: 85000 km
Pris: 10900 €

Öhmans Bil
Bilförsäljning • Service • Reservdelar • Plåtverkstad

Bilförs. 543 503 Mån-fre 9-17, lör 11-14
Verkstad • Reservdelar Vxl. 543 500
mån-tors 8-16.30, fre 8-15

Toyota Avensis 2,0
D-4D dsl Linea Sol
Plus Wagon DEMO -09

Mätarställning: 2900 km
Sommar- + vinterdäck på alu- miniumfälgar, ACC, CD, metallic färg, nyckellöst startsystem, 9x airbags (inkl. en för förarens knän), antisladd, antispinn, bluetooth handsfree, farthållare, elfönsterhissar, slspeglar

Pris: 33930 €

BMW 316i 4D -01
Mätarställning: 115400 km
Pris: 11800 €

Honda Accord 2,0 LI aut -98
Mätarställning: 106700 km
Pris: 6700 €

Mazda 323 1,5i Familia
4d -98
Mätarställning: 186000 km
Pris: 3500 €

MOTOR • COMPANY
BILHUSET I MARIEHAMN

Västra utfarten, vard 9-17, lör 11-14
Tel. *5252. Tom Enestam 525 303,
Tony Sommarström 525 309
www.motorcompany.ax

Volvo V70 2,0 20V
(170 hk) automat -99

Mätarställning: 149500 km

Bensin, färg Linear Gold. Sommar- + vinterdäck, radio/ cd automatisk klimatanläggning, elhissar fram och bak, elspeglar, farthållare, färdator, halvläder- klädsel, fjärrstyr centrallås

Pris: 9900 €

God betjäning. För dig.

• Mariehamn:	Citylivs	• Jomala:	Sven Mattsson
• Brändö:	Einar Holmberg	• Lumparland:	Matboden
• Geta:	Getaboden	• Vårdö:	Vårdö Närbutik
• Föglö:	Föglöbutiken	• Saltvik:	Kvarnbo Butiken

ixus Märkligt bra delar!

KYB

**stöt-
dämpare**

DAX

DELAR MED FÖRDELAR

Vikingagränd/Lövdalsvägen. Tel 31 210
vardagar 8.30-17.00, lördagar 10.00-14.00

LEDIG ANNONSPLATS

Kontakta **Nya Ålands** annonsavdelning,
tel 23 444, fax 23 450 eller e-post
annons@nyan.ax

Maria Nykvist

Epost: maria.nykvist@nyan.ax
Telefon: 528 478

sport

Jag tror Svernis vill.

TORD GRIP, SVEN-GÖRANS ERIKSSONS HÖGRA HAND, OM ATT SVENNIS KAN BLI NY FÖRBUNDSKAPTEN I DET SVENSKA FOTBOLLSLANDSLAGET

Åland Uniteds ordförande hoppar av

FOTBOLL. Bo-Erik Sandell lämnar sitt uppdrag som Åland Uniteds styrelseordförande efter att säsongen är slut.

Men han avfärdar att det har med osämja i klubben att göra.

–Jag bestämde mig innan turbulensen. Anledningen till att jag slutar är att det tar upp för mycket tid och jag har samtidigt ett annat jobb att sköta, säger han.

Efter ett år på posten som styrelseordförande i Åland United väljer Bo-Erik Sandell att inte fortsätta med uppdraget. Så fort säsongen är färdigspelad och en ersättare tillsatt så slutar han med sitt engagemang inom fotbollen. Han menar att det helt enkelt tar upp för mycket tid.

–Jag har hållit på med det här sedan 1988 så det är dags. Det tar upp för mycket tid och jag måste hinna med mitt vanliga jobb också, säger han.

Turbulent år

Det var i somras som schismerna inom klubben uppdagades och under hösten har det fortsatt att storma kring Åland United. Till följd har huvudtränaren **Robert Dahlin** inte fått förlängt kontrakt och målvaktstränaren **Mathias Sjölund** har avböjt en förlängning i klubben på grund av meningsskiljaktigheter mellan tränarstaben och styrelsen.

Forsätter inte. Bo-Erik Sandell fortsätter inte som styrelseordförande i Åland United efter den här säsongen. Uppdraget tar för mycket tid i kombination med jobbet som verksamhetsledare i Ålands maskinring. Fokus kommer efter säsongen i stället att ligga på enbart hans ordinarie arbete.

Foto: JONAS EDSVIK

Hur skulle du beskriva ditt år i Åland United?

–Det är klart att det har varit en hel del jobb. Samtidigt som det har varit mycket turbulens så har det också varit roligt med de fina sportsliga resultaten, säger Sandell.

Men enligt Sandell ska tur-

bulensen inom klubben inte ha med hans beslut om att inte fortsätta på ordförandeposten att göra.

–Den ”innersta kretsen” har vetat om mitt beslut sedan innan turbulensen drog igång i somras, säger Sandell.

Han menar att de andra le-

damöterna i styrelsen har känt till beslutet sedan i våras.

Vem som tar över efter Sandell beslutas på Åland Uniteds höstmöte. Något datum för det mötet är ännu inte fastställt.

Finns det förslag på efterträdare?

–Det har förts diskussioner men

jag kan inte ge några namn, säger han.

Även styrelseledamoten **Camilla Gunell** slutar sitt uppdrag efter den här säsongen.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Fint formbesked från IFK pingis

BORDTENNIS. IFK Mariehamns inledde säsongen i Upplandsseriens division V i helgen med två raka segrar.

I år är laget dessutom förstärkt med Johan Pettersson som tog hem guldmedaljen i sommarens öspel.

Bra form. Johan Pettersson visade på bra form i helgen och vann samtliga sina sex singelmatcher och båda dubbelmatcherna. Foto: MALIN TILLSTRÖM

Matchfakta

Tierp TBK-IFK Mariehamn 3–8

Johan Pettersson vann tre singlar, Jim Bergbo två och Alistair Waterhouse en. Pettersson och Bengt Lindqvist, som tog hem bronset i öspelsdubbeln, vann sin dubbel vilket även Bergbo och Waterhouse gjorde.

Sunnersta-IFK Mariehamn 8–6

Pettersson vann igen sina tre singlar, Lindqvist och Bergbo två vardera och Pettersson och Lindqvist sin dubbel.

En match spelade öspelsmedaljören Johan Pettersson för IFK förra säsongen, i år hoppas laget på förstärkning hela serien och med det en placering bättre än fjolårets femma.

–I år siktar på att ligga där uppe i toppen, gärna topp två, säger IFK-spelaren Jim Bergbo.

IFK ställde i helgen upp med samma trupp som spelade under öspelen; Johan Pettersson, Bengt Lindqvist, Jim Bergbo och Alistair Waterhouse, och de började också starkt med att enkelt vinna första matchen mot Tierp BTK med 8–3.

Riktig rysare

Den andra matchen mot Sunnersta däremot blev en riktig rysare. Och inför den sista singelmatchen ledde IFK med 7-6.

Då visade Bengt Lindqvist igen att han är bäst när det gäller och plockade fram sitt bästa spel och vann en stenhård femsetare.

–Det var en riktigt jämn match och även om vi till slut

vann den så får nog Sunnersta ändå ses som favoriter i årets serie, säger Bergbo.

Ojämn serie

Trots att formen verkar vara på topp menar Bergbo att målsättningen inte är att stiga till division IV.

–Det som är det märkliga med division V är att den är så

ojämn. Det finns flera starka lag med duktiga rutinerade spelare som har trappat ner lite eller lag med många duktiga juniorer som är på väg upp. Så det kan bli svårt att stiga, säger han.

Nästa omgång spelar IFK borta den 21 november.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Förlust för Willis i VM-kvalet

FOTBOLL. IFK Mariehamns målvakt **Willis Ochieng** spelade hela bortamatchen i VM-kvalet mellan Kenya och Tunisien. En match som Ochiengs Kenya, inför 33.500 åskådare, förlorade med 0-1. Tunisien mål gjordes av **Issam Jemaa** och kom redan i matchens första minut.

Tunisien är nu mycket nära att kvalificera sig till VM-slutspelen i Sydafrika nästa sommar medan Kenya ligger sist i kvalgruppen.

För Kenya återstår ännu en match i VM-kvalet, den 14 november mot Moçambique. (mn)

Sportens kom ihåg

■ **BC Clipper:** Klubbtäring torsdagar 20.00-21.00.

■ **Hockey-prova på:** På höstlovet 15 oktober kommer Ålands ishockeyförbund att arrangera ett prova på tillfälle klockan 12.00-14.00. Ta med den utrustning du har, finns också en del att låna. Ingen anmälan krävs. För mera information www.ifkmariehamn.com/ishockey el. ring ledare Karl-Adam Granskog tel. 0457-5244182.

■ **IFK Mariehamn bowling:** Höstmöte onsdag 14 oktober 18.00 på Idrottsgården i konferensrummet.

■ **Motionserien i ishockey:** Nu är det dags igen att anmäla lag till motionsserien i ishockey. Sista anmälningssdag 28 oktober. För mera information ring Henning Karlsson tel. 0457-3421636.

■ **Ridsport:** Hopptävlingar på Stall Aftonsol fredag 23 oktober kl 18.00. Klasser 60/70, 80, 90 och 100, alla med bedömning A:1d = grundomg. med omhopp, efter ny signal. Info och anmälan tel. 33629 el. aftonsol@aland.net.

■ **ÅID-orientering:** Anmälan

till oktoberracet i Sverige lördag 24 oktober senast 11 oktober till kansli 19 170.

■ **ÅID/friidrott:** Åland Marat-hon, tillika DM maratonlöpning, söndag 25 oktober, med start kl 08.30. Start och mål, Wiklöf Holding Arena, Mariehamn. Även halvmaraton arrangeras samtidigt (ej DM), kl 08.45. Förhandsanmälan till ÅID: s kansli, tel. 19170, 23190 senast torsdag 22 oktober. Utgivning av nummerlappar, lördag 24 oktober 13.30-20.00 på WHA och söndag 25 oktober 07.15-08.00 på WHA..

■ **ÅIGA:** Ordinarie höstmöte på Park Alandia torsdag 22 oktober 20.00. Stadgeenliga förhandlingar.

■ **Ålands ryttares framtid:** Kom med på Ålands ryttares höstmöte och diskutera föreningens framtid. Plats: Park den 23 oktober 18.00 med efterföljande middag. Anmäl till patricia.linden@hotmail.com.

■ **Öspelen 2009:** Du som var funktionär, gå in på www.natwestislandgames2009.ax Dags för återträff!

Larsson och Andersson snabbast i rallysprint

MOTORSPORT. Dick Larsson och hans åländske kartläsare Tage Andersson tog hem Arlandasprinten i helgen. De vann både totalt och i klassen 4wd.

Det var en riktigt dramatisk tävling där serieledarna Björn Adolfsson och Marcus Wengrud vursade bara några meter från Larsson/Andersson.

–Vi klarade oss även om tiden blev lite sämre. I sista försöket däremot körde vi riktigt snabbt och var de enda under två minuter, säger Andersson.

Det gällde att ha den bästa tiden av tre försök och Larsson/Andersson var med tiden 1.59,10 2,7 sekunder före Peter Dahlgren och Mikael Wattell på den 3,1 kilometer långa banan. (mn)

Honka klara silvermedaljörer

FOTBOLL. Honka säkrade silvret i damligan när de vann söndagens bortamatch mot Ilves med 5-0. Honka har nu fem poängs marginal till KMF-Kuopio på tredjeplatsen och då återstår bara en omgång.

Guldet går ju som bekant till Åland United men vilka som tar bronset avgörs i sista omgången då fjärdeplacerade HJK bara har en poäng upp till KMF. (mn)

Brunila och Gröndahl bästa veteraner

TENNIS. I slutet av förra veckan avgjordes det interna tennismästerskapet i mixed/dubbel för MLK:s veteraner (60+) i Bollhalla. Totalt deltog 18 spelare och vann gjorde Peter Brunila/Börje Gröndahl före Håkan Ringbom/Åsa Ringbom på andra plats och Pian Sonneborn/Ralph Sjöholm på tredje plats. (mn)

Fotbollskanalen blev förvånad

FOTBOLL. ”Ingen från mästarlaget i Finlands VM-kvaller” är rubriken på en notis på fotbollskanalen.se.

Finlands damer möter Slovenien den 24 och Portugal den 28 oktober. De flesta av spelarna i truppen är från Damallsvenskan, däribland AIKs ålänning Annica Sjölund.

Det anmärkningsvärda är att inte en enda spelare valts från Finlands mästarlag Åland United, skriver fotbollskanalen.se (ms)

Nyan rättar

■ I gårdagens Nya Åland publicerades en notis med tillhörande bild om ÅSSF:s luftgevärsskyttar, varav en av dem var Elin Liewendahl. Dessvärre publicerades fel bild och den Elin som visades på bilden var Elin Abrahamsson.

SPORT

Avgår. Eftersom jag själv känner att jag inte har tillräcklig motivation och kraft som behövs för att driva verksamheten framåt och samtidigt balansera upp alla intressegrupper ser jag det som naturligt att lämna styrelsearbetet, säger Mikael Granskog i pressmeddelandet.

Foto: ANDREAS DIENERT

Granskog lämnar IFK Mariehamn ab

Mikael Granskog lämnar styrelsen i IFK Mariehamn Ab med omedelbar verkan. Det säger han i ett pressmeddelande som skickades ut på måndagskvällen.

–Eftersom jag själv känner att jag inte har tillräcklig motivation och kraft som behövs för att driva verksamheten framåt och samtidigt balansera upp alla intressegrupper ser jag det som naturligt att lämna styrelsearbetet, skriver Granskog i pressmeddelandet.

–Säsongen 2009 är nu i princip i paket och styrelsens primära uppgift är nu att färdigställa planeringen och förberedelserna inför säsongen 2010. Tidpunkten är därför lämplig att lämna över stafettpipen till de som skall föra kommande säsong i hamn.

Stora förändringar

Mikael Granskog skriver att en nomineringsgrupp med representanter från IFK Mariehamn r.f. (fotboll), PAF och **Sture Carlson**, jobbar vidare med förslag på kommande års styrelse.

Granskog har varit ordförande för IFK i fem år. Han konstaterar att han under tiden har fått uppleva stora förändringar i klubben.

–Jag har under mina fem år som ordförande fått vara delaktig i den kraftiga förändring som klubben genomgått:

■från en evig division II klubb till en ligaklubb som i

år, femte året i ligan kom på fjärde plats (placeringarna 4,5,6,12 och 12)

■från en omsättning på 250.000 e till årets närmare 1.000.000 e

■från ett lag med amatörspelare till heltidsanställda fotbollsspelare

■från ett publiksnitt på 600 personer till dagens dryga 1800 personer

■från lilla trivsamma Idrottsparken till dagens pärla Wiklöf Holding Arena

■från en liten lokalt känd klubb till den åländska verksamhet som kanske väcker största mediaintresset i Finland och Sverige

■från en förening till ett aktiebolag med närmare 700 ägare

Bra säsong

–Säsongen 2009 har både sportsligt och ekonomiskt varit riktigt bra. Fjärdeplatsen i ligan är bästa placering någonsin och med rätt resultat i Finska cupen så kan en europacup plats bli möjlig. Ekonomiskt kommer året att sluta med ett positivt resultat på ca 20.000 - 30.0000 e, skriver Granskog.

–Speciellt ekonomiskt är IFK:s stabila verksamhet lite unikt i dagens fotbollsfinland där många ligaklubbar brottas med betydande ekonomiska utmaningar. Med bra styrning och en helhjärtad uppbackning av hela Ålands näringsliv finns det goda förutsättningar för en fortsatt utveckling som siktar på en topp-3 placering.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Ny bok: 36 makthavare har avgått efter medieskandaler

HELSINGFORS. Medierna har fått större makt som politikers och företagsledares moralväktare, skriver Kalevas tidigare chefredaktör Risto Uimonen i sin färska bok som handlar om mediernas makt.

Uimonen räknar upp 36 makthavare som tvingats lämna sin post efter att ha hamnat i strålkastarljuset i offentligheten.

Listan sträcker sig från år 1991 till juli i fjol och för vart år har namnen blivit fler.

Uimonen anser att den allt hårdare konkurrensen i mediebranschen är en förklaring till att antalet skandaler ökat. Konkurrensen om intressanta nyheter är hårdare än någonsin förr, och när en skandal seglar upp kastar sig alla över samma ämne och soppan bara växer.

Första gången en minister i Finland avgick på grund av sitt privatliv var när utrikesminister **Ilkka Kanerva** (Saml) lämnade sin post i fjol.

–Utrikesministern glömde att kvalitetsmedierna hade

skärpt sin linje och att de blivit mer skandalinriktade i sitt sätt att hantera nyheter.

Snabbare avgångar

Uimonen säger att många beslutsfattare på listan med 36 namn hade tvingats avgå i vilket fall som helst, men många avgångar genomfördes med en snabbare tidtabell på grund av att medierna vässat pennan. Han frågar sig ändå om statsminister **Anneli Jäätteenmäki** (C) hade fått fortsätta om inte medierna satt press på henne.

Valfinansieringshärvan har blivit den största skandalen på länge, men statsminister **Matti Vanhanen** (C) sitter ändå segt kvar på sin post.

–Kanske statsministern inte byts ut eftersom det inte riktigt finns någon klar ny statsministerkandidat, sade Uimonen under en presskonferens då boken publicerades.

Uimonen betonade att journalisterna ändå i grund och botten har rent mjöl i påsen.

–Missförhållanden avslöjas så att man ska bli av med missförhållandena, inte för att få någon att avgå. (FNB)

Opinionsnämnden ombedd att granska Ögonvittnet

■**HELSINGFORS.** Opinionsnämnden för massmedier har tagit emot två anmälningar om Rundradions tv-program Ögonvittnet som hävdade att statsminister **Matti Vanhanen** tagit emot gratis byggmaterial. Opinionsnämndens ordförande **Pekka Hyvärinen** säger att det är privatpersoner som

står bakom anmälningarna. De vill att nämnden ska utreda om programmet brutit mot god journalistisk sed.

Hyvärinen säger att nämnden ännu inte bestämt om man tänker behandla det omdebatterade tv-programmet.

Yle var först med nyheten. (FNB)

Tio stiftelser krävs på utredning om valbidrag

■**HELSINGFORS.** Patent- och registerstyrelsen kräver tio stiftelser på en redogörelse om på vilket sätt de anser att de valbidrag de gett uppfyller stiftelsens syfte. Dessutom ska stiftelserna redogöra för hur deras styrelser övervakat tjänstemännens arbete.

Stiftelserna ska redogöra för till vilken del de uppgifter som förekommer i offentligheten stämmer och hur mycket pengar de gett till valkampanjer eller till partier.

De får tid på sig till slutet av oktober.

Tidigare har Patent- och registerstyrelsen begärt utredningar av stiftelserna Nuorisosäätiö och Maaseudun Kukkasrahasto.

Stiftelserna den nya utredningsbegäran gäller är: Hebesäätiö, Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiö, Lahden Diakoniasäätiö, Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö, Löntagarstiftelsen, Punkaharjun kuntoutussaira-

Kort karriär. Anneli Jäätteenmäki var Finlands första kvinnliga statsminister, men avgick redan efter två månader. Hon anklagades för att ha ljugit om hemliga dokument angående Finlands Irakpolitik.

Arkivfoto: FNB

alasäätiö, Tampereen Kotilinasäätiö, Tampereen seudun opiskelija-asuntosäätiö, Tampereen Vuokratelosäätiö och Urheiluoipistosäätiö.

Linjedirektören **Olli Koikkalainen** vid Patent- och registerstyrelsen säger att stiftelserna valts ut på grund av att det rapporterats om dem i medierna. Myndigheten har nämligen inte resurser att gräva fram information från årsberättelser och bokslut. Han känner inte till

andra stiftelser som skulle behöva förklara sig, men utesluter inte att det i framtiden begärs in utredningar av andra.

Han säger att sanktionerna beror på vad som kommer fram.

–I många fall är missförhållandena så små att det är nog med ett brev från PRS. Om förvaltningen åsamkar stiftelsen ekonomisk skada har de som begått felen ersättningskyldighet. (FNB)

Ekonomi

Första kvinnan fick ekonomipriset

STOCKHOLM. För första gången går ekonomipriset till en kvinna. Amerikanska Elinor Ostrom delar priset med Oliver Williamson, USA.

Elinor Ostrom är den första kvinna som får priset under de 40 år som ekonomipriset till Alfred Nobels minne delats ut. Totalt har därmed fem kvinnor fått Nobelpris i år–fler än någon gång tidigare.

Båda pristagarna har ägnat sig åt forskning om ekonomisk organisering.

Priskommittén nådde Elinor Ostrom redan på morgonen och hon svarade via länk på frågan om hon hade druck-

it sitt morgonkaffe.

–Ja, och det behövde jag verkligen för jag blev väldigt överraskad. Det här är en stor ära och jag är fortfarande lite chockad, sade hon.

Löser problem själva

Ostroms arbete ligger i gränslandet mot statskunskap och inte alltid i linje med traditionella ekonomiska sanningar.

–Den sanning som hon ifrågasatt handlar om naturresurser som inte har någon väldefinierad ägare, typ en allmänning eller en sjö med fisk, säger **Mats Persson**, professor vid Stockholms universitet.

Traditionellt tror ekonomer att det behövs privatisering el-

ler en statlig reglering för att hindra att en sådan sjö blir utfiskad.

–Hon har visat att människor som bor i närheten ofta kan lösa det här problemet själva, på olika kluriga sätt. Tyvärr adresserar hon inte de jättestora miljöproblemen. Men hon har löst miljöproblemen i mindre skala och det ger en strimma av hopp, säger Persson.

Oliver Williamson har utvecklat en teori där företag ses som strukturer för konfliktlösning. Och han blev mycket glad när han fick beskedet från priskommittén.

–Min första reaktion var att jag fick ett stort leende över

hela ansiktet, svarar Williamson.

Sonen svarade

Hans ene son, som är på besök med sin hustru, var den som svarade när beskedet kom.

–Han ropade till mig att komma och prata – det lät ganska allvarligt och jag tog luren, fick beskedet och talade om det för min fru och en annan vän som också är på besök.

Varken Ostrom eller Williamson kommer att feta upp prispengarna själva utan siktar på att plöja ner dem i forskningen på ett eller annat sätt.

–Vi kommer säkert att hitta sätt att styra en del av dem i den riktningen. (FNB-TT)

Annonsera i den tidning du själv läser!

► KUNGÖRELSE

Ålands lagting

Lagtingets högtidliga öppnande av arbetsåret 2009-2010 äger rum måndagen den 2 november 2009 klockan 14.00 i lagtingets plenisal i Självstyrelsegården i Mariehamn.

Mariehamn den 12 oktober 2009

Peter Lindbäck
Landshövding på Åland

► ÖVRIGT

Meddelande

Till vattenabonnenter på Örtvägen och Betesgränd i Mariehamn samt i Östra Jomala, Lemland och Lumparland

Huvudvattenledning- en kommer att vara avstängd onsdagen 14 okt. kl. 12.00-ca kl. 15.00 p.g.a kopplingsarbeten vid Nabbens badplats i Mariehamn.

Jomala 13.10.2009
Ålands Vatten Ab

► UTHYRES

Servicehuset Rönngården i Jomala lediganslår:

Lägenhet på 33 kvm med sovalkov, vardagsrum + kök samt en liten uteplats. Tillträde omgående.

Du som söker ska vara pensionerad och vid ansökningstillfället ha Jomala kommun som hemort.

Mer information får du av servicehusföreståndaren telefon 31 686 samt ansökningsblanketten kan hämtas på Rönngårdens kansli.

Ansökningsblanketterna skall vara servicehusföreståndaren tillhanda **senast 28.10.2009 kl. 16.00.** Under adress: Servicehuset Rönngården, Pipsvarvarvägen 2, 22150 Jomala

Jomala den 12.10.2009
Vik. servicehusföreståndare Linda Henriksson

Sjunger ut om orättvisor

■**Får man** inte själv bestämma vad som får förvaras i sina hus mera när man bor i Brändö kommun. Är det bara kommundirektören **John Wrede**? Jag betalar ju en avgift, summan stiger för varje år så dessa gamla föremål blir dyra så småningom.

Hade för en tid sedan en ung kvinna född och uppvuxen i Hammarland och hennes väninna på besök. Hon var mycket intresserad av alla gamla föremål som jag har i mina hus (men som Wrede kallar för sopor och därför måste jag betala för dem). Det finns över 30 st hackor och gräftar upphängda, en del är från de första bosättarna som bosatte sig på det som är gården Ollas idag. Vi som barn fick använda de när det togs upp potatis (när vi tog upp påronen).

När dessa saker förvaras inomhus borde de inte störa varken miljön eller Wrede. Det har ju en gång varit bruksföremål i tiden.

Ollas. Får man inte själv bestämma vad som får förvaras i sina hus mera när man bor i Brändö kommun, skriver insändarskribenten. Arkivbilden är från hans lada på Ollas i Brändö Äva. Foto: ERKKI SANTAMALA

kommer det kanske någon i framtiden med i tidningen.

Det var en glädjens dag då man slapp tänka på den stora orättvisan som faktiskt börjar gå mej på nerverna. Jag kanske redan är ett psykiskt vrak. Har kontaktat en sjukvårdare redan och vi kom överens om att jag skulle skriva och redogöra vad som

orsakat mina problem.

Fastän man i tidigare insändare många gånger sänt ut sina nödrop som kanske inte blivit förstådda. Jag tänker inte börja äta psykiska mediciner för att orka betala sopavgiften, vilken är den stora orsaken till mitt illamående.

Äter inte några andra medi-

ciner heller fast man är inne på 80-talet. Måste det gå så långt att det helt spårar ur, vad kostar det samhället och Brändö kommun då när det visat sig vara svårt att bota psykiska sjukdomar. Jag har inte tänkt ta mitt eget liv, man har anhöriga att tänka på så länge ens hjärna fungerar. Tänker följa en äldre sjuksköterskas

råd - när något är fel ska man inte morra för sig själv det blir inte bättre då man ska sjunga ut.

Det kommer fler insändare som redogör ytterligare vad detta handlar om. Alltså förutsatt att min hjärna fungerar och mitt psyke håller.

Karl Holmström

Det militära prioriteras i EU

■**Det att** man kan få bidrag till något miljö- eller annat projekt eller någon näring har i mina ögon länge sedan saknat betydelse eftersom EU som helhet sysslar med minst sagt horribla eurokommunistiska strävanden. Det militära stärks i och Lissabonfördraget.

I Nederländerna har man räknat ihop att EU redan för några år sedan hade personal i beredskap för olika operationer: 5700 poliser, 631 juridiskt sakkunniga, 565 specialister för administrationen och nästan 5000 specialister för civilskydd. Härtill kommer olika frivilliga i olika länder. Man kunde ta detta som ”normal beredskap”. Men Lissabonfördraget utmanar nu också i militärsamman-

hang till ”frivilligt samarbete” vissa länder emellan, alltså utan att något gemensamt beslut på parlamentet behövs (artiklarna 28,419,420)! En sådan militär organisation har existerat redan länge: www.eurogendfor.org .

Lissabon-fördragets ”militärdominerade uppfattning om fred” säger bland annat detta:

1. Rådet och CO-REPER (=ländernas ambassadörer)fattar beslut om riktlinjerna (artiklarna 40, 293). Parlamentet i EU och länderna kan bara bli hörda (artikel 36). Detta förstärks genom de nya sätt att fatta beslut (bl.a. majoritet i stället för alla länder röstvikt; artikel 9c). De stora länderna kom-

mer därför att kunna göra som de vill. Det var således intressant att Tyskland lade märke till sina egna möjligheter i sin grundlagsgranskning. Tjeckien håller mycket klokt på med samma nu, vilket utrikesminister Stubb noterade som EU- olydighet i finsk media! Vad gör alltså Finland och Åland?

2. Medlemsländerna skall sedan aktivt och förutsättningslöst stöda dessa i en anda av lojalitet och solidaritet (artiklarna 40, 294, 297).

3. Medlemsländerna skall också utöka och förbättra sin militärkapacitet (artikel 41)

4. Det enda som ligger ovanpå EU:s strävanden är NATO eftersom fördraget

kopplar allt till NATO (artikel 41).

5. Om unionens ”utrikespolitiska” sfärer stipuleras också (artiklarna 24, 296). Till detta har man inte satt några gränser, alltså var i världen man huserar och hur mycket!

6. Och så finns det alla möjliga militära byråer, enheter och system såsom PSC, PU, EUMS, EUMC, SG, CFSP, SITCEN (mer på sidan www.merjarenavall.blogspot.com småningom)! I januari 2004 grundades EDA, European Defence Agency, med redan 70 tjänster plus 50 för administrationen och en årlig budget om 25 miljoner euro (www.eda.europa.eu).

Det är helt uppenbart att det

militära prioriteras på alla plan. EU:s allmänna utrikes- och säkerhetspolitik är inte för att medlemsstaterna driver egen politik, ingen diversitet eller subsidiaritet utan gemensamt försvar (artiklarna 40,41,46, protokoll 10) utan ett ord om varför. Och kostnaderna? Nu öppnas också möjlighet för skild militärbudget (artikel 41). Och unionens domstol har, för en gångs skull, inget att bestämma i saken (artikel 275).

Det alltså inga små brister precis EU kritiserar för! Och det här är definitivt inte vad majoriteten av Europas befolkning har röstat för! Jag gillar inga militärorganisationer, varken från öst eller väst.

Merja Renvall (nr 4)

Ni pressar besättningen till max

■**Nog är det ju** så L-E Karlsson, att ni skulle ha bra mycket fler svenskar anställda ombord ifall dom hölls kvar på jobb. Men det är ju så att ni pressar besättningen

till max med på gränsen till underbemanning på vissa avdelningar.

Jag har själv jobbat på Princess och Paradise i sammanlagt c:a 20 år (jag slutade

frivilligt i våras), så jag vet att personalpolitiken blev tuffare när Eckerölinjen tog makten i Birka Line.

Många av de ålänningar och fastlänningar som är kvar

har sådana ekonomiska situationer att dom är tvungna att ha en fast anställning trots sämre lön och dåliga arbetsförhållanden.

Personalens trivsel, L-E

Karlsson, den har ni tappat bort på vägen någonstans. NU är det dividenden som gäller!

Guy Smeds,
f.d vaktman och diskare

TV-programmet

6.15 Agenda (R) [5214042]
7.00 Rapport [23226]
7.07 Regionalt [207697665]
7.28 Gomorron Sverige [318481690]
10.30–13.00 UR [2191077]
13.00 Rapport [45435]
13.05 Älskade, hatade förort (R) [968771]
13.35 Kysst av spriten (R) [409058]
14.05–14.35 Plus (R) [317023]
15.05 Världens Barn: Rehabilitering i Uganda (R) [4107139]
15.15 Hets [1342690]
FILM Svenskt drama från 1944. I rollerna: Stig Järrel, Alf Kjellin.
16.55 Fem minuter för Världens Barn (R) [4447752]
17.00 Rapport [33023]
17.05 Gomorron Sverige [215400]
18.00 Hannah Montana (R) [56313]
18.25 Mitt i naturen (R) [50771]
18.55 Sportnytt [6593874]
19.00 Rapport med A-ekonomi [54394]
19.10 Regionala nyheter [6401874]
19.15 Go'kväll [504706]
Magasin. Aktuell gäst är journalisten Örjan Svedberg
20.00 Kulturnyheterna [65923]
20.15 Regionala nyheter [5365058]
20.30 Rapport med A-ekonomi [597]
21.00 Den stora resan [87226]
Svensk realityserie från 2009. Del 4 av 8.
22.00 Fem minuter för Världens Barn [16787] Reportage.
22.05 Andra Avenyn [1020619]
22.50 Madonna i Malawi [309394] – en resa till Afrikas framtid.
0.15 Kulturnyheterna (R) [8670801]
0.30 Livvakterna (R) [9093998]
1.30 Babel extra (R) [5675849]
2.00 Kriminaljouren (R) [5883646]
2.45 Livet i Fagervik (R) [6544424]
3.30 Det förflutna hälsar på 1809 (R) [5655085]
4.00 Kysst av spriten (R) [5656714]
4.30 Älskade, hatade förort (R) [4190356]
5.00–5.45 Landet runt (R) [9713578]

10.30 24 direkt [38174961]
16.50 Snabbare än snabbmat (R) [4679058]
17.20 Fotbollskväll (R) [64023]
17.50 Perspektiv [26226]
Även 17/10.
18.20 Nyhetstecken [4157684]
18.30 Oddsat [21139]
Samiskspråkiga nyheter.
18.45 Utiset [604665]
Finskspråkiga nyheter.
19.00 Historiska resmål [59110]
Brittiskt historieprogram. Del 4 av 7. Slavhandel. Även 16/10 och 18/10.
19.55 Rapport [5613787]
20.00 Vem vet mest? [7232]
Frågesport. Även 18/10.
20.30 Out of practice (R) [73955]
Amerikansk komediserie från 2005. Del 20 av 22. Spänningen är olidlig när det visar sig att en prestigetidning har valt att utse en i familjen Barnes till Årets läkare. Även 17/10.
20.55 Är det bara jag (R) [8169394]
Brittisk kortfilmsserie från 2006. Om små förtretligheter i privatlivet.
21.00 Programstart: Dina frågor – om pengar [5684]
Privatekonomiskt magasin. Del 1 av 10. Sverker Olofsson och Linda Nilarve leder programmet det lånar sig att titta på. Vad händer med din ekonomi när du blir arbetslös? Även 14/10, 15/10, 17/10.
21.30 Debatt [4955]
Samhällsprogram. Programledare: Belinda Olsson. Även 14/10, 17/10.
22.00 Aktuell [1868]
22.30 Kobra [7969]
Kulturmagasin. "Kobra" på utomjordiska. För exakt 30 år sedan uttalades den första repliken på klingon i filmen "Star Trek". Även 14/10, 16/10, 18/10.
23.00 Sportnytt [40226]
23.15 Regionala nyheter [6089315]
23.25 Rapport [7631936]
23.30 Hallå Mumbai [36077]
23.55 Reprisstart: Bilden av vil-den (R) [1408868] Även 16/10.
0.55 Fem minuter för Världens Barn (R) [52243849] Även 14/10.
1.00–2.00 Sverige! (R) [6573288] Även 16/10.

7.30 Montel Williams show [1559110]
8.25 Spin city (R) [6390058]
8.55 Alla älskar Raymond [9976752]
9.25–9.50 How I met your mother [5779416]
10.40 Rachael Ray [5630226]
11.30 Våra bästa år (R) [3358348]
12.25 Top model Kanada [6281619]
13.20 How I met your mother (R) [6499077]
13.45 Alla älskar Raymond (R) [660446]
14.15 Oprah Winfrey show [394042]
15.10 Extreme home makeover [6047690]
16.05 The Tyra Banks show [7720145]
17.00 Top model Kanada [567226]
18.00 Hell's kitchen [561042]
Amerikansk realityserie från 2007. Del 2 av 11. Kockarnas kunskaper i hur man förbereder mat sätts på prov.
19.00 Navy CIS [673226]
Amerikansk kriminalserie från 2003.
20.00 2 1/2 män [691077]
Amerikansk komediserie från 2003. Del 3 av 24.
20.30 2 1/2 män [690348]
Amerikansk komediserie från 2003. Del 4 av 24.
21.00 Navy CIS [204110]
Amerikansk dramaserie från 2008. Abby tar över ett hemligt regeringsuppdrag.
22.00 The mentalist [200394]
Amerikansk kriminaldramaserie från 2008. Del 22 av 23. Patrick Jane försöker få en grupp elever på en vildmarkskurs att berätta sanningen om vad som verkligen hände när en av deras kamrater dog.
23.00 Hell's kitchen [397874]
0.00 Navy CIS (R) [727066]
1.00 2 1/2 män (R) [9994559]
1.25 2 1/2 män (R) [9118085]
1.55 Spin city [6239356]
2.20 The unit [6946462]
3.10 Cityakuten [4679820]
4.00–5.50 Poetic justice [2956646]
FILM Amerikanskt drama från 1993. I rollerna: Janet Jackson, Tupac Shakur.

6.15 Hitta hem (R) [28509145]
6.50 Nyhetsmorgon [46288226]
11.00 Nyhetskanalen [971665]
11.05 Efter tio [7721706]
12.00 Nyhetskanalen [713058]
12.05 Efter tio, forts [6425329]
12.55 Hem till gården [415684]
13.20 Hem till gården [2216315]
13.55 Nyhetskanalen [9959990]
14.00 Trav [551771]
14.25 Förllossningskliniken [6013394]
15.30 Nyhetskanalen [989918]
15.35 Små i stora världen [2732313]
16.05 Ghost whisperer (R) [7728787]
17.00 That '70s show (R) [921435]
17.25 That '70s show (R) [576110]
18.00 Förkväll [8258706]
Svenskt magasin från 2009. Här bjuds det på mode, skönhet, hälsa, inredning, relationer och populärkultur. Programledare: Elisabet Höglund, Yvonne Ryding, Carin da Silva.
19.20 Keno [557665]
19.30 Lokala nyheter [947868]
19.35 Lokalt väder [7123961]
19.40 Ekonominyheterna [9605110]
19.50 Vädret [9601394]
20.00 Nyheterna [699619]
20.30 Halv åtta hos mig [681690]
Svenskt matlagningsprogram från 2009. Del 6 av 40. Desirée Högberg står på tur att bjuda på middag.
21.00 Äntligen hemma [202752]
Svenskt inredningsprogram från 2009. Del 2 av 12.
22.00 House [208936]
Amerikansk dramaserie från 2008. Del 3 av 24.
23.00 Nyheterna [192961]
23.25 Sporten [5323058]
23.35 Vädret [4336042]
23.38 Lokalt väder [304336042]
23.40 America's got talent [198435]
0.35 Jordan, rättsläkare (R) [5821545]
1.30 Medicinmannen (R) [2500153]
2.30 Arkiv X (R) [1670085]
3.15 Advokaterna (R) [7940172]
4.00 Populär [5874462]
4.45 Robin Hood (R) [8755530]
5.30–6.20 Soul food [2936527]

6.00–10.00 Godmorgon med A-laget
13.50 Mat med Tina
14.30 Asfaltdjungeln
14.40 Helt sjukt!
Om bakterier. Varför får man öroninflammation?
14.50 Här kommer äggdjuren
Fiskägg och hajtrassel.
14.55–15.00 Här kommer äggdjuren
Äggpaket på rumpan.
16.56 Toppform
Del 6 av 12. Programledare: Blossom Tainton.
17.25 Gröna rum
Nostalgirunda i Karlshamn, Blekinge.
17.55 TV-nytt
18.00 BUU-klubben
Del 4 av 5. Ulla: En blomkålsbehandling.
18.30 Dok: Kvartersbutiken Kjötborg
En varmhjärtad berättelse om en av de få kvarvarande små livsmedelsaffärerna i Reykjavik.
19.14 Europeisk språkresa
Danskar i Italien. Journalist Lisbeth Davidsen är hemmastadd i Italien sedan 10 år.
19.30 TV-nytt
19.55 Sportnytt
20.00 Tuffa tag
Del 2 av 6. Skogshuggarna.
20.46 Danmarks vilda djur
Den listiga räven är inte så lätt att plåta.
21.00 Sportmagasinet
Människor i idrottens värld.
21.30 Pinsamt
Dansk komediserie. Del 7 av 10. Svensexan.
21.54 5 minuter
Bakom kulisserna: Måttet är rågat!
22.00 TV-nytt
22.10 Rebus
Brittisk kriminalserie från 2005. Del 1 av 10. Fallen.
23.20 Oddsat
23.35–0.05 Boktid
Del 1. I säsongens första Boktid träffar vi Kjell Westö som skrivit en av höstens mest emotsedda romaner Gå inte ensam ut i natten. Boken kommenteras av Otto Donner och Baba Lybeck.

ÅLANDSKANALEN

KI 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30

Nyheter och Rakt på med Nina Fellman

ÅLANDS RADIO 91.3 MHZ
6.45–9.00 Gomorron. 6.45 Beträktelse. 6.55 Ålandsnytt. 7.00 Aktuell. 7.30 Ålandsnytt. 8.00 Aktuell. 8.30 Ålandsnytt. 9.00–11.30 Förmiddag. 9.00 Dagens väder. 9.15 Låshöran: Vägen från Stormskäret. 9.30 Ålandsnytt. 9.40 Klassisk musik. 10.30 Ålandsnytt. 10.33 Min musik. 11.30–12.55 Lunchdax. 11.30 Ålandsnytt. 11.45 Sportnytt. 12.00 Aktuell. 12.10 Musik. 12.15 Kulturen. 12.30 Gomorron. 12.55 Ålandsnytt. 13.00–15.55 Vardax. 13.00 Lyssnarnas tio i topplista. 13.55 Ålandsnytt. 14.00 Rätt skall vara rätt. 14.55 Ålandsnytt. 15.00 Firardax. 15.55 Ålandsnytt. 16.00 Aktuell. 16.15–18.00 Åland i dag. 16.15 Frågestunden. 16.55 Ålandsnytt. 17.05 Sportnytt. 17.10 Åland i dag fortsätter. 17.55 Ålandsnytt. 18.00 Aktuell. 18.05 Kulturen. 18.20 Gomorron. 18.55 Ålandsnytt. 19.05 Sportnytt. 19.10 Åland i dag. 19.55 Ålandsnytt. 20.00 Åland i dag. 20.45 Låshöran: Vägen från Stormskäret. 21.00–21.10 Beträktelse.

Biltjänst floppar
Kenny (**Sanjeev Bhaskar**) fortsätter sitt jobb på ett call center i Indien med att lansera en ny tjänst för bilisterna hemma i England, i den andra delen av "Hallå Mumbai". **SVT2 23.30**

Madonna i Malawi
I ett land med tolv miljoner invånare är mer än en miljon barn föräldralösa. Popstjärnan **Madonna** reagerade på situationen och i dokumentären "Madonna i Malawi" berättar hon om sin resa. **SVT1 22.50**

Se det med egna ögon
www.24.ax

5.45 Livet på spel: hemligheterna med lyckan [1027042]
6.25 Ettans morgon-tv [7376787]
9.30 Coronation Street [3134690]
10.15 Kungskonsumenten [6983874]
10.45–10.54 Berättelser från en plats: Domarby gård [5848400]
11.00 Tv-nyheter [22503]
11.05 YLE News [2832049]
11.10 Läkarcentralen på Clarence Street [849400]
12.00 Ettans morgon-tv: Dagens rubriker [56394]
13.00 Tv-nyheter [30503]
13.05 Gudstjänst [3412110]
13.55 Encyklopedin [7909936]
14.05 Skriket i ravin [3944503]
14.30 Javisst, herr premiärminister (R) [4058]
15.00 Tv-nyheter [36431]
15.05 Herrskap och tjänstefolk [1483042]
16.00 Mot [9503]
16.30 Finländsk antikrunda [7936]
17.00 Tv-nyheter [34706]
17.08 Läkarcentralen på Clarence Street [300217868]

18.00 Tv-nyheter och väder [2481]
18.30 Prisma Studion [8400]
19.00 En fascinerande värld: På resa genom USA [4446]
20.00 En sann historia: Röda baronen [394]
20.30 Tv-nyheter och väder [94936]
20.55 Sporttrutan [3440665]
21.00 Jag vill dö med värdighet [48313]
FILM (A Short Stay in Switzerland) Amerikansk dramadokumentär från 2009. En sann historia om en obotligt sjuk kvinna som tar sin död i egna händer. I rollerna: Julie Walters, Stephen Campbell Moore, Lyndsey Marshall. Regi: Simon Curtisin.
22.30 Fra Bondeson til NATO-chef [329]
23.00 Tv-nyheter [70955]
23.05 Prisma: Hur befolkades Jorden? [6391955]
23.55 Nyhetsfönster [98771329]
4.00–5.55 Nyhetsfönster [9803240]

6.00 Tellus-frågesport [2405145]
6.50 Lilla tvåan [44918597]
8.53 På gräsrotsnivå [306752856]
9.00 Oddsat [38690]
9.15 Regionala nyheter [8063936]
10.35 McLeods döttrar [2594706]
11.20 Smakresa: Äkta Asien [6671481]
11.45 På riskgränsen: Transporternas kungar [8124110]
12.35 En naturfotograf i fara [1461810]
12.55 Dynamitflickan [2713665]
FILM Finskt drama från 1944.
14.10 Oförglömlig: Marion Rung [8680348]
14.25 Där björkarna susa (R) [4352961]
15.15 Treklovörn [7405961]
15.40 Galen grej [6537348]
16.10 Lilla huset på prärien [4028752]
17.00 Will & Dewitt [51394]
Hundliv. Den bästa av cyklar.
17.23 Lilla tvåan [300759400]
18.00 Smultronstället [42435]
18.50 Tv-nyheter [4890503]
19.00 Regionala nyheter [26023]

19.10 Sporttrutan [8444868]
19.15 Tvåans höstväder [8434481]
19.20 Akuten [6914077]
20.00 Hämnaren med resväska (R) [88690]
20.42 Musikvideo: "Haaveet kaatuu" [204438077]
20.50 Finland express: på begäran av publiken [4429329]
21.00 Aktuella Tvåan [49771]
21.50 Tv-nyheter, väder och sport [4038597]
22.05 Dödsspelet [9612868]
FILM Amerikansk kriminalfilm från 1988. (The Dead Pool) Polisinspektören Harry Callahan blir ett mål i ett märkligt spel, som går ut på att ta livet av lokala kändisar. I rollerna: Clint Eastwood, Patricia Clarkson.
23.35 Comedy Inc. [2344905]
0.00 Radio Millennium [19820]
0.25 Dolt ord [8029356]
1.00 Tellus-frågesport [6566998]
2.00 Frågespel [8255646]
3.00 Dolt ord [8259462]
4.00 Sudoku [8235882]
5.00–6.00 Frågespel [8246998]

5.30 Väder [4299936]
6.05 Studio55 [5508329]
6.25 God morgon Finland [45126597]
9.10 Studio55 [9604955]
9.35 Vad ska vi äta i dag? [8908058]
9.40 Känslor och dofter [1316348]
10.25 Eurojakten [9362077]
10.35 Emmerdale [9415868]
Om livet i byn Emmerdale.
11.00 Emmerdale [399752]
11.30 Köpkanalen [465394]
12.30 Astro-tv [4472232]
13.10 De vackra och de djärva [4142665] Amerikansk underhållningsserie.
13.35 Vad ska vi äta i dag? [7772329]
13.40 Godmorgon Finlands bästa bitar [196597]
14.05 Nöjesnytt [9100874]
14.10 Alf [814787]
Familjens skönhet.
14.40 Läkarna [3710752]
Bra att veta inför en operation.
15.30 Lärningen [602023]
16.25 Eurojakten [542752]
16.50 Nyheter [2373787]
16.55 De vackra och de djärva [6724923]
17.20 Vad ska vi

äta i dag? [2283110]
17.25 Emmerdale [127856]
17.55 Dagens jobb! [1909961]
18.00 Emmerdale [213348]
Om livet i byn Emmerdale.
18.30 Vihreä Kulta [125139]
19.00 Sjuaus nyheter [751503]
19.20 Dagens väder [912058]
19.30 Dolda liv [862023]
20.00 Starter wife [943597]
Amerikansk dramaserie.
21.00 Lipstick Jungle [674435]
22.00 Tians nyheter [295856]
22.15 Dagens väder [5586058]
22.20 Resultatrutan [5691665]
22.30 C.S.I. New York [582400]
23.30 Förhandlarna [588684]
Amerikansk serie om FBI:s gisslanförhandlare.
0.30 Tredje stenen från so-len [7160559] Amerikansk komediserie. Pappas unga förtjusning. Marys pappa George hittar en stunds tröst i sin ärligen återkommande äktenskapskris. Harry och Tommy får jobb på universitetets radiostation.
1.00 Eurojakten [1485658]
2.00–5.30 MTV3 Chat [32434004]

”Hade Töftöfärjan, med dagens topphastighet, ställt upp i Kanonloppet hade den blivit 145:e. PENDLARE

debatt

Land skall med lag byggas

■**Nyan** har belyst Brändös sätt att kringgå jordförvärvslagen samt att en ny golfbana förutsätter försäljning av attraktivt boende till ”icke ålänningar.”

Det femtielfte försöket att skapa en ny golfanläggning gäller nu Stornäset/ Kastelholm.

Bland de kringeffekter som ledde till Godby/Ämnäs må nämnas

■Grelsby Sjukhus kommer att säljas och passar utmärkt för friskvård, spa och så vidare. Men klarar sig inte utan en stark dragare;

■Stallhagen har idag 6.000 besökare men behöver mer ”spektakulär” omgivning för att få nödvändig tilläggsförsäljning sommartid;

■Grelsby Gård. Samtliga byggnader från den svenska tiden är borta och nuvarande är förfallna. Att uppföra en flygelbyggnad i ursprunglig stil och flytta bryggeriet dit tillsammans med den ryska baracken från Boxö skulle skapa en sådan ”spektakulär” omgivning. Kräver en stark dragare;

■Krutbyn. Landskapet är i behov av en sommarpark för barn. Utan en stark dragare kommer det inte att gå;

■Godby Hotell, kämpar i uppförsbacke. Behöver en stark dragare;

Golfmark? Även om projektet i Stornäs i mångt påminner om Eckeröhallen, hoppas jag att man hittar en lösning, skriver insändarskribenten. Bilden är från området. Foto: ERKKI SANTAMALA

■Idrottscenter. Kämpar med dålig lönsamhet och skulle kräva tilläggsbeläggning;

■Ytterligare finns Wirrans, bilbanan, Mattssons, Shell med mera som alla skulle må gott av tilläggsförsäljning.

Bland annat ur den synvinkeln skulle den tänkta golfanläggningen med minst 15.000 greenfee gäster ses.

Driften av banan klarade inte av investeringen, utan minst 10 ha med tillgång till strand krävdes för försälj-

ning av attraktivt boende till ”icke ålänningar”, vilket ytterligare skulle ha stött Godby.

Denna möjlighet gick Finström/Godby förbi. Istället tappar Finström ett tjugotal arbetsplatser när Grelsby Sjukhus läggs ned och hälsocentralen krymper. Lantrådet och näringsministern har förärat Finström en verklig björntjänst.

Investerarna undersöker nu Kastelholm/Stornäset och har enligt uppgift fått klartecken från centern till hela Stornäset om ca 170 ha

inklusive ett par km strand för en golfbana jämte försäljning av attraktivt boende till ”icke ålänningar” av kungsgårdens marker för att finansiera banan.

ÅGK har anhallit om att få arrendera området för att ha möjlighet att utveckla sin anläggning i framtiden.

Hur lovvärt projektet än må vara är det alarmerande när offentligt anställda tjänstemän, ledande politiker och ministrar nu går i bräsch för att finna sätt att kringgå jordförvärvslagen. Det är trots allt en av grundbultarna i självstyrelsebygget. Det är inte så land skall byggas.

Även om projektet i Stornäs i mångt påminner om Eckeröhallen, hoppas jag att man hittar en lösning. Det må sedan bli en tummetott för turist-Åland är i skriande behov av en satsning som får turistströmmarna att vända. Det får dock inte ske på ÅGKs bekostnad. Efter alla mina diskussioner med **Kjell Hansson** och ÅGK har jag höga tankar om vad de gör för åländsk turism. Något som de inte fått tillnärmelsevis kredit för.

Johan Dahlman

Summerande förslag i anonymitetsdebatten

■**Jag tackar** alla som deltagit i denna oerhört viktiga debatt och vill här sammanfatta mina slutsatser.

1. Jag tror att i stort sätt alla kan enas om att kränkande tillmälen och hänfulla kommentarer inte är önskvärda. Vill Du göra ett omdöme om en medmänniska är det ett minimikrav att detta görs under eget namn. Jag tror att envar kan se att gränsen överskrids regelbundet i framför allt ”messa-spalterna”.

2. Alla messare och nätdebattörer bör vara kända av redaktionen vilket nu inte är fallet. Helt anonyma inlägg kan manipulera opinionen. Alla inlägg som publicerats på nätet bör för rättskyddets skull arkiveras för eventuell senare prövning.

3. Inleder en namngiven debattör en debatt bör alla deltagare i denna debatt delta på samma villkor vilket innebär att man gör det under eget namn. Detta skulle möjliggöra en breddning av debatten och de som nu väljer att vara tysta av olust inför de påföljande obligatoriska anonyma messen skulle kunna träda fram.

4. Källskyddet/meddelarskyddet där alla anonymt kan

kontakta våra redaktioner har ingen ifrågasatt och är inte bara en rättighet utan en nödvändighet för en fungerande demokrati. I speciella fall kan också redaktionen med särskild motivering godkänna anonyma inlägg.

Anonyma mess och inlägg av allmänt reflekterande, humanistisk eller övergripande karaktär utgör inget som helst problem. (Jag tror dock att de i regel skulle få större genomslag signerade med eget namn).

Alla som kan läsa innantill har förstått att jag inte vill förbjuda några åsikter eller att jag skulle förespråka en debatt för endast en elit. Min enkla önskan är att anonyma trakasserier och anonym mobbning inte skall få förekomma, det är respektlöst och förödande för samhällsdebatten

Voltaire uttryckte det ” Jag hatar vad Du säger men jag är villig att ge mitt liv för Din rätt att säga det”. En debatt skall bygga på att sakligt bemöta argument och åsikter och inte på att kränka medmänniskor.

Debatten är för min del avslutad.

Mogens Lindén

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■ Kan man använda Spotify på Åland och hur i så fall? **040.**

■ Är det verkligen okej att tvätta bilen hemma på uppfarten i Mariehamn? Skall det anmälas? **040.**

■ Harry Jansson talade finska i Åland24... upps! **Anonym och förvånad tittare.**

■ Låt Olavis Farmari Elite stå ifred på Scheffersgränd 1F, parkeringen. **Med kall hälsning Risto.**

■ Vi har nog aldrig varit så klena och rädda som idag. En hop beserwiser självärda presenterar ”fakta” om det ena och andra, hänvisar till internet och böcker skrivna av helt okunniga som är ute efter pengar gällande allt från margariner till mediciner och (o)hälsopreparat. Folk sitter dygnet runt och oroar sig likt som på medeltiden, håller man på så här förkortar man livet. **040.**

■ Hade Töftöfärjan, med dagens topphastighet, ställt upp i Kanonlop-

pet hade den blivit 145:e. **Pendlare.**

■ Varför får Vårdöborna köpa de billigare årskortet till skärgårdsfärjorna, de behöver dem inte för att åka hem. Inte har Ångöborna samma förmån fast även de åker hem med vajerfärja. **H KM.**

■ Supandet i yrkes är inget nytt, för många år sedan festade säkert 30 % av vår klass varje helg eller varannan. Det enda politikerna kan göra är att strypa tillgången på alkohol/tobak. Andra åtgärder kommer ej att funka. Redan för 40 år sedan höll man på och utredde detta i Sverige och politikerna som tänkt sig fixa det här har inte kommit någon vart. **040.**

■ Man börjar inse att våra tidningars chefredaktörer fått sina jobb pga. kompetensbrist. **040.**

■ Hej på er ni fega stackare! Ja, just ni som smög er hem till oss mitt i natten och förstörde och hotade. Nästa gång blir ni anmälda, men ni fega stackare tänker väl inte på konsekven-

serna när ni är många och har huvudet fullt av sprit, knark eller vad det är. Jag undrar vad era föräldrar säger om jag ringer och berättar!? Vart har vår fridfulla ö tagit vägen?? **Hälsningar från föräldrarna.**

■ Ett stort tack till alla underbara människor i Eckerö golfklubb för den här säsongen. Ni är bäst! **Kram K.**

■ Personligen tror jag att EU-bidragen till jordbruken här hemma går till annat än just jordbruket! Därför har vi och kommer att ha dyr mat på Åland. **Anonym konsument med lite i kylskåpet.**

■ Anonym debatt gödslar fegheten läser jag! Fel! Ur gödset kommer friheten! Att få messa! **H hellre anonym än bitter.**

■ Det är ju en accepterad sanning att barberare och taxichaufförer vet det mesta om allt som är värt att veta. **Tack Claus, taxichaffis.**

■ Ni alla som medverkat till att få stopp på det vansinniga tunnelbygget hjärtligt tack! **Peter.**

■ Att orka nojsa om bidrag... Är företagare sen 15 år. Då började jag med två tomma händer, nu har jag endast 150.000 i skulder, det är ganska bra gjort det... **0400.**

■ Rätta mig om jag har fel. Men är det inte ”lite” skillnad på att få i sig kvicksilver via kosten (och det binder sig till fettceller) jämfört med att injicera kvicksilvret? **0457.**

■ Jo, det finns vissa människor som aldrig i livet kan förlåta fast dom vet bakgrunden! Och jobbar som sjuksyrra som ska kunna känna empati! **0457.**

■ En biljett till Carolas julkonserter i Alandica kostar 69 euro, samma konsert i Lappfjärd kostar 39 (!) euro! 77 % dyrare här alltså... varför?? **0457.**

NYANS ROS

...till **Viking Line** för sponsring av resan till Tom Tits Experiment i lördags. Vi passar på även att tacka vår lärare **Emilie** samt våra duktiga chaufförer **Mika** och **Stefan**. Tack för en lärorik resa & Ha ett fint höstlov! **9 A ÖHS med klassföräldrar** tackar.

...till **Bildoktorn** för bra service och vänligt bemötande. Rosar gör **ÄLZ-221.**

...till er **två tjejer** som hämtade hem Kira på måndagen när hon var på rymmen!

Försvar för naturen

■**Det här** är ett försvarstal för naturen, den ständiga förloraren. Den vilda naturen är chanslös, för det är den som levererar mest pengar som vinner. Att naturen kan ge ro åt själen, hem åt vilda djur, träden förbruka koldioxid och alstra syre har ingen betydelse. Det är ändå över dess ”döda kropp” pengapungen blir stinnast.

Det finns inte många stränder på fasta Åland nära tätortsbebyggelse och därmed lätt tillgängliga för allmänheten utom Stornäset i Kastelholm. Nu vill Ålands golfklubb ha det också.

Det duger inte längre med konstgjorda sjöar. Nu är det våra stränder som skall göras om till golfbanor. Det är

säkert därför Kungsbanan, den ligger inte intill strand, ofta står öde och tom även på sommaren.

Inga klimathot i världen verkar kunna få människan in på andra tankebanor utan alltid bara mera och större skall det vara. Tänk i stället att vi gör det bästa av det vi redan har. Då behövs inga nya golfbanor varken i Kastelholm eller någon annanstans på Åland.

Det vi behöver är stränder för strandhugg åt dem som inte har och även i framtiden inte har möjlighet till en egen strandremsa, strövområden tillgängliga för alla.

Stornäset i Kastelholm är ett ovärderligt sådant.

Isabel Kvarnfors

Fast och rörliga räntor

■**Jag ringde** till två stycken banker och undrade vad den egentliga kursen gentemot marken kan vara i dagens läge. Fick till svar att kursen är

låst av Finlands bank. Punkt slut. 5,94573. Hur många det ligger till med bankernas kurser (rörliga) och räntor i övrigt?

Agneta

HÄLGE

ZITS

”Skolgymnastiken finns inte till bara för att ge varje gosse en chans att bli en Usain Bolt. Den finns också till för att vi ska lära oss att röra på oss och motionera. För att uppnå det behöver vi inte en skola som skiljer åt pojkar och flickor.

JAN-ERIK ANDELIN I HBL.

Tanjerat Tanja Lönnqvist

Vi måste dansa mer

Enligt den svenska ordningslagen (1993:1617) krävs ett danstillstånd om man vill ordna en offentlig danstillställning. Om en restaurang eller annan lokal saknar ett sådant tillstånd, och det ändå uppstår rörelse i takt med musiken, måste ägaren sänka musiken och stoppa dansandet. Annars kan krögaren straffas med böter eller fängelse.

Säger det inte ganska mycket om den nordiska danskulturen, så säg? Det krävs ju som bekant ganska mycket innan vi överhuvudtaget får för oss att ”röra oss i takt med musik”.

Som tur är finns det motståndare till den dominerande stelheten. 2007 skrevs bland annat en motion under rubriken ”Legalisering av svartdans”, där författaren krävde att danstillståndet avskaffades. Tyvärr fick motionen avslag.

En kär vän till mig dansar alltid, överallt och hur som helst. Nykter och utan att skämmas. Nu går hon dessutom danslinjen på en folkhögskola, trots att hon aldrig gått en danskurs i hela sitt liv och hennes danssteg definitivt inte följer konventionerna. Hon är modig.

Mitt mest trogna lyckopiller, det som aldrig sviker mig, är just dansen. Jag blir alltid glad när jag dansar, hur deppig jag än var innan jag började. Men jag gör det inte obehindrat. Inför en middagsbjudning på Kuba i somras bunkrade jag och mina tre svenska vänner upp med öl och billig rom innan vi stegade över till grannhuset. De hade bett oss ta med romen eftersom de skulle fixa maten.

Vi satte oss sedan stelt och väntade på middagen. Då hände det märkliga att hela kubafamiljen började dansa och försökte dra med oss nordbor upp på golvet. Vi stirrade lite nervöst på de öppnade flaskorna och mumlade att ”kanske om en stund”. Efter middagen följde sedan mera spontandans och EFTER det öppnades alkoholen.

Vad var vitsen med rommen om den inte skulle förlösa våra hämmade lemmar? Men faktiskt behövde vi bara en halv öl så var även vi uppe på dansgolvet. Kanske var det den prestigelösa och accepterande stämningen i rummet som fick oss att dansa låtsassalsa i ett litet vardagsrum bland mäniskor vi bara känt en vecka.

Varför är det så här? Och vid vilket stadium i livet börjar vi bli hämmade? När omvandlas det där vackra i ett barns kroppsspråk till något medvetet och inlärt, något trist och vanligt som är en del av konventionerna? Bebisens dansar ju redan i magen. Sparkarna är en kosackdans, snurrandet och roterandet är en vild salsa. Treåringar tultar ogenerat runt och gungar med rumpan och svänger på armarna till så väl Beyoncé som Abba.

Det är viktigt att dansa, och tacka gudarna för pinsamt dåliga program som Let’s dance. Jag älskar fyran för det programmet. Det finns något frigörande och fantastiskt i att se hur människor helt utan taktkänsla, och med en annan kropp än dansarens, plötsligt blommar upp och ger sig hän.

Mer spontandans åt folket tack.

ledare

Nina Fellman
Epost: nina.fellman@nyan.ax
Telefon: 528 441

Till och från. Nu diskuteras inbesparingar på Seglingefärjan. Svårt är det också där att försämlra villkoren för dem som bor där, särskilt för Kumlingebon och finansministern Mats Perämaa.
Foto: STEN-ANDERS FELLMAN

Linfärjorna fortfarande en stötesten för regeringen

Att spara är svårt. Extremt svårt ju närmare hem man kommer. Se bara på när landskapsregeringen ska spara på linfärjorna.

Först var det Töftölinjen och matpau- serna, så till den grad att det måste bli ministerbyte för att komma till beslut. Sedan blev beslutet i alla fall detsamma som i juni, exakt detsamma. Inklusive matpauser på Töftölinjen.

Jaha, tänker man, då fick centern krypa till korset i alla fall, och Veronica Thörnroos har fått styr på Anders Englund.

Men icke. I detaljerna ligger sanningen, och där ser man snabbt att det nu bara ska vara matpauser på Töftöfärjan på helgerna, att andra åtgärder ska spara in glappet, och att begreppet ”turlista” tolkas lite kreativt av nya trafikministern.

Där landskapsregeringen, både nu och tidigare, beslutat att införa turlista på Seglingelinjen, är nu ministrerns förslag att man kör utan turlista på dagarna, men slutar köra helt på nätterna, utom mot beställning. Beräknad inbesparing 40.000 euro, inklusive övertiden.

Större inbesparing alltså, men inte riktigt precis som landskapsregeringen bestämde.

Finansminister Mats Perämaa (Lib), tillika kommunpamp på Kumlinge, far i taket. På Kumlinge var man beredd på inbesparingar, men inte alls på detta sätt. Beslut ska följas enligt vad regeringen avsåg, menar Perämaa.

Innan man faktiskt kommer igång med att spara en enda cent ska turlistornas detaljutformning ännu tas upp i plenum, och det lär inte ska bli någon lätt historia alls.

Vad är det egentligen som hänt. Så här tror jag: Veronica Thörnroos har med sedvanlig energi gripit sig an uppgiften att spara in på linfärjorna. Eftersom hon inte har sitt eget parti med sig på det tidigare förslaget måste hon fixa lite här och trixa lite där för att få paketet att gå ihop. Hon måste ge Englund vad han vill ha och spara in på annat i stället.

En dagman på Töftölinjen, där centerprotesterna blir starka.

Eller en vaktman på Seglingelinjen, på liberala finansministerns egen bakgård.

Om centern blev utskrattad när Englund sa nej till matpauserna, hur ska det då se ut när finansministern säger nej till trafikstopp nattetid för en färja som mellan midnatt och 06.00 transporterar blott ett tiotal passagerare?

Å andra sidan, är verkligen ett parti regeringsdugligt som så till den grad fastnar på ett mindre sparbeting på trafikavdelningen.

Vid det här laget borde man bara verkställa regeringens beslut och gå vidare, inte dra frågan i ytterligare omvarv till ingen nytta.

Regeringssamarbetet mellan centern och liberalerna har gnisslat och knakat många gånger, precis som det ska göra mellan två stora och starka partier.

Det som nu hörs är ett småaktigt gnetande, en irritation och en brist på förtroende för varandra som i längden kan bli förödande.

Bilden blir allt klarare. Centern är ett parti som skulle må bra av att få gräla fritt i opposition, rensa luften ordentligt och sedan komma tillbaka med ett enigt, beslutfört parti. Det har man faktiskt inte nu.

Trafikminister Veronica Thörnroos; Du skall icke fastna i detaljerna. Gör politik, inte läsordning. Och tro inte att dina kolleger inte märker om du flyttar på lektionerna.

Det kommer snart mycket större utmaningar.

Nina Fellman

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag.

Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2008:
7.349 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag

ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgärdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15

KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhets tips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax

Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonsavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449

DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning ring Posten
tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga
tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.

REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig
utgivare: Nina Fellman
fn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:
Anna Björkroos/Malin Tillström
tfn (018) 528 442
sport@nyan.ax

Politisk redaktör: Annika Kullman
tfn (018) 528 455
annika.kullman@nyan.ax

Familjeredaktör:
Patrik Dahlblom/Nina Smeds
tfn (018) 528 451

Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportchef: Johan Larsson
tfn (018) 528 462
sport@nyan.ax

ANNONSAVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax

ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax

Ekonomischef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print Ab,
Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER
1.2.2009

Fortlöpande helår..... 189 €
halvår..... 97 €
kvartal 49 €

STOPPTIDER FÖR ANNONSER

Publiceringsdag | Efter text & mindre annonser | Annonser större än 600 mm | Färgannonser

Månd | fre kl 12 | tor kl 14 | tor kl 14
Tisd | mån kl 12 | fre kl 14 | fre kl 14
Onsd | tis kl 12 | må kl 14 | må kl 14
Torsd | ons kl 12 | tis kl 14 | tis kl 14
Fred | tor kl 12 | ons kl 14 | ons kl 14
Lörd | tor kl 14 | tor kl 12 | tor kl 12

Target: onsdagar kl 12.00.
Tel. 0600-9-1219. 5,05 € +Isa

Kartorna i Nya Åland är publicerade
med tillstånd av Lantmäteriverket.
© lantmäteriverket, tillstånd nr 364.

M:HAMN 02.55 L 13.45	→ 07.00/08.15 → 19.15/20.15	M:HAMN 13.35 00.40 L
M:HAMN 23.55	→ 09.55/17.00	M:HAMN 04.15
Passagerare utan fordon/passagerare med fordon skall vara incheckad senast 30 min. före avgång Transport till/från Mariehamn-Långnäs reserveras med bätresan		

BILJETTBYRÅN
ändrad öppettid: 09.30-17.00

Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552 mån-fre 8-21, lör-sön 10-18
(1,72€ /besvarat samtal + alltid insmsa)
www.tallinksilja.fi

Sthlm - Mariehamn - Tallinn

Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552
(1,72 € /besvarat samtal + alltid insmsa)
www.tallinksilja.fi

ÅLANDSTRAFIKEN
t o m 31.12.2009

ROSELLA

måndag-torsdag	fredag-lördag	söndag																																		
<table> <tr> <th>M:hamn</th> <th>Kapellskär</th> </tr> <tr> <td>08.00</td> <td>09.15</td> </tr> <tr> <td>16.00</td> <td>17.30</td> </tr> <tr> <td>15.30</td> <td>12.00</td> </tr> <tr> <td>22.00</td> <td>19.00</td> </tr> </table>	M:hamn	Kapellskär	08.00	09.15	16.00	17.30	15.30	12.00	22.00	19.00	<table> <tr> <th>M:hamn</th> <th>Kapellskär</th> </tr> <tr> <td>07.30</td> <td>08.30</td> </tr> <tr> <td>12.45</td> <td>14.00</td> </tr> <tr> <td>18.30</td> <td>19.30</td> </tr> <tr> <td>12.00</td> <td>09.00</td> </tr> <tr> <td>18.00</td> <td>15.00</td> </tr> <tr> <td>23.00</td> <td>20.00</td> </tr> </table>	M:hamn	Kapellskär	07.30	08.30	12.45	14.00	18.30	19.30	12.00	09.00	18.00	15.00	23.00	20.00	<table> <tr> <th>M:hamn</th> <th>Kapellskär</th> </tr> <tr> <td>12.00</td> <td>13.15</td> </tr> <tr> <td>18.30</td> <td>19.30</td> </tr> <tr> <td>17.30</td> <td>14.00</td> </tr> <tr> <td>23.00</td> <td>20.00</td> </tr> </table>	M:hamn	Kapellskär	12.00	13.15	18.30	19.30	17.30	14.00	23.00	20.00
M:hamn	Kapellskär																																			
08.00	09.15																																			
16.00	17.30																																			
15.30	12.00																																			
22.00	19.00																																			
M:hamn	Kapellskär																																			
07.30	08.30																																			
12.45	14.00																																			
18.30	19.30																																			
12.00	09.00																																			
18.00	15.00																																			
23.00	20.00																																			
M:hamn	Kapellskär																																			
12.00	13.15																																			
18.30	19.30																																			
17.30	14.00																																			
23.00	20.00																																			

Buss Sto-Kap avg från Cityterminalen 1h 50 min före fartygets avg. Buss Norrtälje-Kapellskär ca 55 min före fartygets avg. Även buss Kap-Sto (färdtid ca 1h 20 min) efter fartygets ank. Bussen går via Norrtälje.

Kontakta vår resebutik för bussanslutning till Uppsala.

Åland-Stockholm dagligen	Åland-Finland dagligen																																
<table> <tr> <th>ÅLAND</th> <th>STOCKHOLM</th> </tr> <tr> <td>01.10 L</td> <td>06.30</td> </tr> <tr> <td>04.35 M</td> <td>09.40</td> </tr> <tr> <td>09.55 M</td> <td>15.30</td> </tr> <tr> <td>14.25 M</td> <td>18.55</td> </tr> <tr> <td>14.10 M</td> <td>07.45</td> </tr> <tr> <td>23.40 M</td> <td>16.45</td> </tr> <tr> <td>07.45 M</td> <td>18.00</td> </tr> <tr> <td>03.20 L</td> <td>20.10</td> </tr> </table>	ÅLAND	STOCKHOLM	01.10 L	06.30	04.35 M	09.40	09.55 M	15.30	14.25 M	18.55	14.10 M	07.45	23.40 M	16.45	07.45 M	18.00	03.20 L	20.10	<table> <tr> <th>ÅLAND</th> <th>ÅBO/H:FORS</th> </tr> <tr> <td>03.30 L</td> <td>07.35 Åbo</td> </tr> <tr> <td>14.25 M</td> <td>19.40 Åbo</td> </tr> <tr> <td>23.45 M</td> <td>09.55 Hel</td> </tr> <tr> <td>14.10 M</td> <td>08.45 Åbo</td> </tr> <tr> <td>01.00 L</td> <td>21.00 Åbo</td> </tr> <tr> <td>04.25 M</td> <td>17.30 Hel</td> </tr> </table>	ÅLAND	ÅBO/H:FORS	03.30 L	07.35 Åbo	14.25 M	19.40 Åbo	23.45 M	09.55 Hel	14.10 M	08.45 Åbo	01.00 L	21.00 Åbo	04.25 M	17.30 Hel
ÅLAND	STOCKHOLM																																
01.10 L	06.30																																
04.35 M	09.40																																
09.55 M	15.30																																
14.25 M	18.55																																
14.10 M	07.45																																
23.40 M	16.45																																
07.45 M	18.00																																
03.20 L	20.10																																
ÅLAND	ÅBO/H:FORS																																
03.30 L	07.35 Åbo																																
14.25 M	19.40 Åbo																																
23.45 M	09.55 Hel																																
14.10 M	08.45 Åbo																																
01.00 L	21.00 Åbo																																
04.25 M	17.30 Hel																																

M = Mariehamn L = Långnäs

Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min före ord avgång.
Bokad bil skall vara incheckad och klar att köra ombord senast 30 min före ord avgång.

VIKING LINE

Storagatan 2, tel 260 11, boken 262 11
www.vikingline.ax

TISDAG 13 OKTOBER 2009

dagens ålänning

vädret

dagens rätt

”Ordentliga gummistövlar till hösten”

Vi träffar dagens ålänning **Toni Hiltunen** när han står med några vänner mitt på Torggatan. Det är kallt och blåsigt, men solen skiner.

Vart är du på väg?
– Jag vet inte riktigt, jag springer omkring och kikar lite. Jag letar efter **David**. Men nu hittade jag honom, säger Toni och skrattar.

Vad skulle du göra om du vann en miljon?
– Flyga långa vägar från Åland, jag tycker inte om den här lilla holmen så jättemycket.

Vart ska du flyga någonstans då?
– Det är ett senare bekymmer enligt mig. Helst långt bort bara.

Vad ska du hitta på i helgen då?
– Jag ska bort till ett ställe, och resten av helgen vet jag inte riktigt. Det lär visa sig antagligen.

Hur ofta åker du till Sverige?
– Jag brukar åka dit ibland när

Gummistövlar. Toni Hiltunen tycker om robusta stövlar i höstvädret.

jag behöver, inte så jätteofta. **Vilken båt brukar du åka med?**

– Rosella! För den är närmast eftersom jag bor i Strandsnäs.

Vad tycker du om att börja använda gummistövlar till hösten?

– Jag älskar gummistövlar.

De ska vara riktigt ordentliga gummistövlar som tål mycket. **Okej, vem vill du hälsa till?**

– Jag vill hälsa till allt som rör sig!

TEXT OCH FOTO:
JULIA MATSSON (PRAO)
IDA ERIKSSON (PRAO)

Tisdag

Onsdag

Torsdag

I går kl 15

Jomala	+5	temp.	moln.
Åbo	+4		
Helsingfors	+2		
Stockholm	+6		

Nyhamn	+6	NO	6
Märket	+6	NNO	13
Kumlinge	+5	NNO	6

Vattenståndet i går kl 15

Föglö +22 cm	Åbo +10 cm
--------------	------------

Solen i dag

	Upp	Ner
Mariehamn	8:15	18:35
Helsingfors	7:56	18:15
Stockholm	7:22	17:44

Max/min temp. 5.10 - 12.10. klo 9

Jomala	+13,1	7.10.	-4,6	11.10.
Åbo	+12,5	7.10.	-4,4	11.10.
H:fors	+11,6	7.10.	-2,4	11.10.

* =Dagar saknas

För ett år sedan

Jomala	10
Åbo	10
Helsingfors	11

Utomlands i går

Köpenhamn	+8	Madrid	26
Oslo	+8	Rom	22
Bryssel	15	Aten	24
Moskva	+8	Las Palmas	28
London	14	Phuket	30
Paris	15	Peking	22

Värdertjänsten Tel.0600 10600 3,95 /min +Isa

TIPSA
0457 313 4444

MESSA
0457 323 4444

RING
018 23444

Amorina
Chocolaterie

öppnar snart

ALKO-LÅS

Alcolock V3 – den senaste tekniken inom alkoholås. Som tillbehör finns nu även den unika GSM/GPS-modulen

NU ÄVEN PÅ DELBETALNING

AL-AGENTUR
Tel 0457 343 5254
E-post: info@alkolas.fi

TEBOIL

Det är **SNYGGT** att vara **REN!**

- Välkommen till vår biltvätt -

Bil Macken
Strandgatan 1, Tel: 12 620
vard. 07.30-21.00
lörd-sönd 09.00-18.00

Kom och tanka ***** -poäng!

50-TALS FEST

Lördag 17.10

Kom och rocka loss till svenska Rockabilly-bandet Terry O'Connel & his pilots

På menyn t.ex.
• T-bone steak
• Friterade kycklingvingar
• Stora hamburgare

Bandet börjar spela 21.00
Köket är öppet till 22.00
Restaurangen är öppen till 01.30

FRI ENTRÉ

Välkomna!

GODBY HOTELL
Hotell • restaurang • café
Engelsgränd 2, tel 41170
www.godbyhotell.ax

ARBETSKLÄDER

AKTUELLT JUST NU!

► **PANTALONGER**
S-XXL 11,40

► **FLEECEJACKA**
..... 19,90

► **DAMJEANS**
..... 69,00

► **HERRPYJAMAS**
Flanell, brun/blå 11,10

FLEECEDRÄKT
jacka + byxa, mörklila
29,90

► **BOMULLSKOFTA**
Flera frgr 9,90

► **JACKA**
Rosa, turkos, blå 19,90

GRATTIS
Ann Charlotte Mattsson, Frebbenby, som vann ett par off road arbetskläder under Open by night

SNICKARBYKAN
Ålandsvägen 35
Öppet vard. 9.15-17.00, lör 10.00-13.00

ARBETSKLÄDER • SKYDDSKLÄDER • FRITIDSKLÄDER

Sagulins SNICKERI

Snickeriarbeten utförs

Små och stora special-arbeten enligt önskemål. Begär offert

•Snickerivägen 171•
0405 537 614 el 22614
www.sagulinssnickeri.ax

Har Du en sjukförsäkring?

ALANDIA
Personförsäkring

Alandia-Bolagen,
PB 121, 22101 Mariehamn
Tel. 29 000, Fax 29 661
mhamn@alandia.com

www.alandia.com

DATA GROUP

MFC-7320 259€

Prisvärd och kompakt kvalitetsmaskin som kombinerar funktioner för utskrift, fax, kopiering och färgskanning

PT 1005 F
Märkesmaskin **19,90€**

MKAB.com
Skarpansv. 26, tel 13 536, fax 16 566
Öppet: vardagar 8.30-17.00
lördagar 10-14

datorer • nätverk • skrivare • kopiatorer • service • kassasystem • kontorsmöbler • kontorsmaterial

SKALDJURSVECKOR
16–31 oktober

BOKA:
tel 19 931

ÖPPET:
17.00-22.30
Söndagar stängt

Restaurang NAUTICAL